

Nationaal Coördinator Groningen

Kwartaal rapportage

januari- maart 2017

Inhoud

Leeswijzer—4

1 Schadeherstel—5

- 1.1 Schadeafhandeling—5
- 1.2 Afhandeling complexe schadegevallen door NCG—8
- 1.3 Commissie Bijzondere Situaties—9
- 1.4 Arbitrer Bodembeweging—9
- 1.5 Opgekochte woningen NAM—9

2 Gebiedsgericht werken en versterken—11

- 2.1 Inspecties en sterkteberekeningen—11
- 2.2 Versterkingspunten—13

3 Instrumentarium—18

- 3.1 Instrumenten in uitvoering—18
- 3.2 Instrumenten in ontwikkeling—20

4 Maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep—23

- 4.1 Uitvoering van de versterkingsopgave—23
- 4.2 Nieuw schadeprotocol—24
- 4.3 Bedrijven Adviespunt Bodembeweging (BAB)—24
- 4.4 Kennisplatform—24

5 Kansrijk—25

- 5.1 Onderwijs—25
- 5.2 Zorg—25
- 5.3 Infrastructuur—26
- 5.4 Industrie—26
- 5.5 Risico- en crisisbeheersing—27
- 5.6 Agrarische sector—27
- 5.7 Energietransitie—27
- 5.8 Economie—28
- 5.9 Leefbaarheid—29
- 5.10 Cultureel Erfgoed—30
- 5.11 Wonen—31

6 Onderzoeken—32

- 6.1 Kennisplatforms—32
- 6.2 Critical review—32
- 6.3 Review vijf leefbaarheidsonderzoeken—33
- 6.4 CBS Woningmarktontwikkelingen rondom het Groningenveld—33
- 6.5 Evaluatie pilot Koopinstrument—33
- 6.6 Vervolg woningmarkt en leefbaarheidsonderzoek OTB en CMO STAMM—33
- 6.7 Regionale Marktindicator Groningen—34
- 6.8 Gronings Perspectief—34
- 6.9 Onderzoek schade—34
- 6.10 Meetinstrumentarium—35
- 6.11 Industrie—35
- 6.12 NEN—35
- 6.13 Infrastructuur—36
- 6.14 Proeftuin Onderdendam—36

6.15	Proef 'Afhandeling schade buitengebied'—36
6.16	Onderzoek Praktische uitwerking schadeprotocol CVW—36
7	Organisatie—38
7.1	Personele bezetting—38
7.2	Afhandeling klachten en Wob-verzoeken—38
8	Financiën—40
8.1	Inleiding—40
8.2	Meerjarenprogramma, begrotingsmutaties en bestedingen NCG—40
8.3	Uitgavenontwikkeling bestuursakkoord en aanvullende afspraken—43

Leeswijzer

Voor u ligt de kwartaalrapportage van het eerste kwartaal van 2017 van Nationaal Coördinator Groningen (NCG).

De rapportage bestaat uit acht onderdelen. Het eerste onderdeel gaat over schadeherstel. De voortgang van het schadeherstel is inzichtelijk gemaakt door middel van cijfers over onder andere reguliere schade, acuut onveilige situaties en complexe schade. Het tweede onderdeel gaat over het inspectie- en versterkingsprogramma en de gebiedsgerichte aanpak. In het derde onderdeel wordt de stand van zaken met betrekking tot het instrumentarium weergegeven, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen instrumenten die in uitvoering en instrumenten die in ontwikkeling zijn. Onderwerpen die in het eerste kwartaal in de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep zijn besproken komen in onderdeel vier aan de orde. Het vijfde onderdeel geeft de thematische aanpak op de verschillende beleidsterreinen van NCG weer. Onderdeel zes gaat over onderzoek en kennisontwikkeling gerelateerd aan aardbevingen en een leefbaar en kansrijk Groningen. De personele bezetting, afhandeling van klachten en Wob-verzoeken komt in onderdeel zeven aan de orde. Ten slotte wordt in onderdeel acht een overzicht gegeven van de bestedingen van NCG.

1 Schadeherstel

1.1 Schadeafhandeling

Dit hoofdstuk schetst het verloop van de schadeafhandeling. Dat gebeurt aan de hand van de gegevens over de schadeafhandeling van Centrum Veilig Wonen (CVW), de behandeling van complexe schadegevallen door NCG, behandeling van schadezaken door de Arbitrer Bodembeweging¹ en de Commissie Bijzondere Situaties.

Zoals in de vorige kwartaalrapportage aangekondigd, is er gebruik gemaakt van een nieuw format om te rapporteren over de schadeafhandeling.

1.1.1 Afhandeling reguliere schades

In onderstaande tabel staan de gegevens over de afhandeling van reguliere schades. Dit betreft zowel de gegevens over afgelopen kwartaal als de gegevens over de schadeafhandeling vanaf 13 augustus 2012 (start van overzicht over de schadeafhandeling door NAM en CVW) tot en met het eind van het eerste kwartaal van 2017. CVW werkt met een continue werkvoorraad waarvan deze rapportage een momentopname is.

Tabel 1. Schadeafhandeling door CVW²

CVW schadeafhandeling	Q1 (1-1 t/m 26-03)	Totaal
Schademeldingen en inspecties	Q1	Vanaf start schade afhandeling (NAM + CVW)
Meldingen in behandeling genomen	2.435	79.129
Totaal aantal meldingen in behandeling	-	12.130
Meldingen geïnspecteerd door eerstelijns schade-expert	2.283	77.424
Eerstelijns rapportage verzonden aan melder	1.093	73.563
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Waarvan rapporten met aardbevingsgerelateerde schade</i> 	407	-
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Waarvan rapportages met enkel niet aardbevingsgerelateerde schade</i> 	686	-
Contra-expertise	Q1	Sinds 5-1-2015
Contra-experts aan de slag	689	9.217
Contra-rapportages ontvangen door CVW	967	8.720
Akkoord tussen eerstelijns schade-expert en contra-expert	856	5.670
Disakkoord (tussen eerstelijns schade-expert en contra-expert)	527	1.901

¹ Voorheen Arbitrer Aardbevingssschade

² De gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 19 april 2017.

Afgesloten meldingen	Q1	Vanaf start schade afhandeling (NAM + CVW)
Totaal aantal akkoord van melder	882	52.596 ³
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Waarvan akkoord op herstel door CVW</i> 	184	4.965
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Waarvan akkoord op herstel door aannemer melder</i> 	112	3.249
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Waarvan akkoord op uitbetaling schadebedrag</i> 	586	17.878
<ul style="list-style-type: none"> • <i>Waarvan oude NAM-akkoorden/correcties</i> 	-	26.504
Rapporten zonder aardbevingsschade	833	14.403

De categorie *Meldingen in behandeling genomen* is hetzelfde als *Aantal schademeldingen* in eerdere rapportages. Het aantal meldingen dat in behandeling is genomen is toegenomen ten opzichte van het laatste kwartaal van 2016⁴. Van de verzonden eerstelijnsrapporten is er in 63% van de gevallen sprake van niet aardbevingsgerelateerde schade (C-schade). Dit is een lichte daling ten opzichte van de 67% van het kwartaal hiervoor.

In het eerste kwartaal zijn minder eerstelijnschaderapporten verzonden. Ook zijn er minder contra-experts aan de slag dan in het laatste kwartaal van 2016. Dit komt doordat CVW op aandringen van de arbiters een kwaliteitsslag doorvoert in de rapportages. Dat leidt op dit moment tot enige vertraging in de totstandkoming van eerstelijnsrapporten en als gevolg daarvan ook in het aanvragen voor contra-expertise.

In het eerste kwartaal van 2017 is door ongeveer een derde van de melders met aardbevingsschade gekozen voor herstel in plaats van uitbetaling. Dit is een lichte stijging ten opzichte van het vierde kwartaal. Hiermee wordt ook gebroken met de toen geconstateerde trend dat er minder mensen kozen voor herstel.

1.1.2

Acuut onveilige situaties

In het eerste kwartaal zijn in totaal 104 meldingen van een acuut onveilige situatie gedaan. Meldingen van acuut onveilige situaties komen op verschillende manieren bij CVW binnen (onder andere via de 'rode knop' op de homepage van CVW, schade-expert, contra-expert, aannemer, bewonerscontactcentrum of collega's). Bij twintig van deze meldingen bleek daadwerkelijk sprake te zijn van een acuut onveilige situatie.

³ Het totaal aantal akkoorden dat gerapporteerd is, ligt lager dan gerapporteerd in Q4. In voorgaande kwartalen werden ook rapporten zonder aardbevingsschade gerapporteerd onder deze categorie. Omdat hierbij geen sprake hoeft te zijn van akkoord van de melder, worden deze meldingen nu apart gerapporteerd onder 'rapporten zonder aardbevingsschade'. Daarnaast zijn in Q4 150 akkoorden bij NAM dossiers teveel gerapporteerd. Dit is in dit kwartaal gecorrigeerd.

⁴ In het vierde kwartaal van 2016 waren er meer meldingen dan in de kwartaalrapportage over het vierde kwartaal van 2016 zijn gerapporteerd vanwege datakwaliteitsacties achteraf.

Tabel 2. Acuut onveilige situaties⁵

Acuut onveilige situatiemeldingen	Q1 (1-1 t/m 26-03)	Totaal (vanaf 1-1-2016) ⁶
Acuut onveilige situaties	104	534
<i>Waarvan beoordeeld als niet acuut</i>	84	409
<i>Waarvan geconstateerd als acuut⁷</i>	20	125
Waarvan een noodmaatregel gesteld is	14	94
Waarvan contact met de gemeente is gezocht	6	31

1.1.3

Overige cijfers CVW

Uit de rapportcijfers blijkt dat mensen over het algemeen tevreden zijn over het meldingsproces en het schadeherstel. Ook over de vaste contactpersoon van CVW zijn de meeste mensen tevreden. Over het bezoek van de expert en het expertise rapport zijn juist veel minder mensen tevreden.

Tabel 3. Overige cijfers CVW⁸

Aanvullende informatie	Q1	Sinds 5-1-2015
Gemiddeld rapportcijfer schademelders algemeen	5,7	6,8
Gemiddeld rapportcijfer over meldingsproces	7,6	7,9
Gemiddeld rapportcijfer bezoek expert	4,7	6,8
Gemiddeld rapportcijfer over expertiserapport	3,7	6,1
Gemiddeld rapportcijfer over schadeherstel	7,8	8,3
Gemiddeld rapportcijfer over vaste contactpersoon	6,5	7,3
Ontvangen klachten m.b.t. schade	43	307
Ontvangen klachten m.b.t. versterken ⁹	4	26

Tabel 4. Gemiddeld schadebedrag¹⁰

Gemiddeld schadebedrag	2016
Gemiddeld schadebedrag excl. C-schade rapporten	€ 1.712,-

Voor gesloten dossiers die in 2016 gemeld zijn, geldt dat het gemiddeld schadebedrag € 1.712,- bedraagt. Het aantal aangemelde dossiers in 2017 dat is afgesloten in het eerste kwartaal is te laag om een reële weergave van het gemiddeld schadebedrag te geven.

1.1.4

Proef 'Afhandeling schade buitengebied'

De eerste 1.600 woningen in het buitengebied zijn onder regie van CVW geïnspecteerd. Op 31 maart heeft het overgrote deel van de bewoners hun beoordelingsrapport ontvangen. CVW is op grond van de rapporten tot het oordeel gekomen dat er geen schade is die is ontstaan door mijnbouwactiviteiten. De inspecties van de overige meldingen in het buitengebied worden opgestart.

⁵ De gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 3 mei 2017.

⁶ Wegens verbeteringen in het registratiesysteem van CVW is in het totaal een correctie op de cijfers zoals gerapporteerd in de kwartaalrapportage over het vierde kwartaal van 2016 verwerkt.

⁷ Zes meldingen zijn niet beoordeeld of veiliggesteld, omdat de bewoner niet wil meewerken aan de inspectie of veiligstelling. Deze meldingen zijn in bovenstaande tabel geregistreerd als 'acuut'. Betreffende gemeenten zijn reeds geïnformeerd.

⁸ De gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 19 april 2017.

⁹ Inclusief klachten binnen het PRBE-traject.

¹⁰ De gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 11 april.

CVW heeft in april inloopavonden georganiseerd en voert individuele gesprekken met bewoners om de uitkomsten en het vervolgproces toe te lichten. In het vervolgproces bestaat de mogelijkheid een second opinion aan te vragen en indien gewenst naar de arbiter te gaan.

Een begeleidingscommissie ingesteld door NCG heeft meegekeken tijdens de uitvoering van de proef. De vraag die de commissie heeft meegekregen is enerzijds te adviseren tijdens de uitvoering en anderzijds NCG te informeren of de gehanteerde werkwijze een bredere werking kan hebben bij afhandeling van schade. De evaluatie van de commissie is beschikbaar via de website van NCG.

1.1.5

Nieuw schadeprotocol

Op 31 maart om 12 uur is de behandeling van schade conform het door NAM vastgestelde schadeprotocol gestopt. NCG gaat een nieuw schadeprotocol vaststellen. De inzet is om dit op 1 juli in werking te laten treden. Daarmee wordt het proces zoals dat was voorzien in het meerjarenprogramma versneld. Het traject om te komen tot een nieuw protocol is een open proces waarbij de wensen en opvattingen van betrokken maatschappelijke en bestuurlijke partijen een volwaardige plaats hebben in de finale afweging.

1.1.6

Schone lei

Gekoppeld aan het stopzetten van de werkwijze conform het 'oude schadeprotocol' is besloten openstaande dossiers een aanbod te doen. Het aanbod bestaat uit vouchers die bewoners kunnen inzetten voor het herstel van schade. Bewoners kunnen op basis van het voor hun geldende aanbod zelf afwegen of ze daar gebruik van willen maken. Als bewoners niet instemmen, dan wordt de schade afgehandeld conform het protocol waarin de meldingen zijn gedaan.

Het aanbod geldt voor:

- bewoners met openstaande schadedossiers bij CVW of NAM met schade tot 1000,-;
- bewoners met dossiers die eenzijdig door NAM of CVW zijn afgesloten;

Voor bewoners met openstaande dossiers en grotere schade wordt nog een aanbod geformuleerd. Voor een deel zal daar sprake zijn van maatwerk. Het aanbod geldt eenmalig en per adres.

1.2

Afhandeling complexe schadegevallen door NCG

Op 31 maart 2017 heeft NCG 121 complexe dossiers in behandeling. Gedurende het eerste kwartaal zijn 34 dossiers aangemeld en 43 dossiers afgehandeld. Van de 43 afgehandelde dossiers waren 12 daadwerkelijk complex. De gemiddelde doorlooptijd van deze dossiers bedroeg 285 dagen. Er zijn 31 dossiers als niet-complex beoordeeld. Deze dossiers zijn in dit kwartaal voor het eerst apart geregistreerd. Bij deze dossiers zijn inspanningen geleverd zoals beoordelen, doorverwijzen (bijvoorbeeld naar CVW, Technische commissie bodembeweging (Tcbb) of Arbiter Bodembeweging) en/of het op gang helpen van een al lopend regulier schadeproces bij CVW.

Tabel 5. Complexe schades

	Q1
Dossiers in behandeling (stand op 31-03-2017)	121
Aangemelde dossiers	34
Afgeronde dossiers	43
• <i>Waarvan complex</i>	12
• <i>Waarvan beoordeeld als niet complex</i>	31

1.3 Commissie Bijzondere Situaties

De Commissie Bijzondere Situaties heeft in het eerste kwartaal zeven nieuwe aanmeldingen gekregen en tien aanmeldingen afgehandeld. In de onderstaande tabel staat een overzicht van alle dossiers.

Tabel 6. Commissie Bijzondere Situaties

	Q1	Totaal (va.15-4-2014)
Aantal aanmeldingen	7	212
Afgehandelde aanmeldingen	10	189
Nog openstaand (stand op 31-03-2017)	23	
Aantal gevallen waarin de commissie heeft besloten een woning op te laten kopen door NAM ¹¹	0	35

1.4 Arbitrator Bodembeweging

In het eerste kwartaal van 2017 kwamen er 639 zaken binnen bij de Arbitrator Bodembeweging. Hiermee is het aantal zaken sterk toegenomen. Waarschijnlijk heeft dit te maken met de grotere bekendheid van de arbitrator en de uitbreiding van het werkveld van de arbitrator naar alle schade die voortkomt uit bodembeweging als gevolg van gaswinning. Hierdoor kan de arbitrator meer zaken oppakken. Ook doorloopt een groter aantal mensen het gehele schadeprotocol, inclusief de arbitrator. NCG onderzoekt op dit moment de mogelijkheden om de arbitrator in staat te stellen het verhoogde aantal meldingen te verwerken.

Tabel 7. Arbitrator Bodembeweging

	Q1	Totaal (va. mei 2016)
Binnengekomen zaken	639	938
In behandeling (ontvankelijk en ontvangstbevestiging verzonden)	105	256
Schouw/zitting plaatsgevonden	84	182
Afgerond	62	143

1.5 Opgekochte woningen NAM

In specifieke situaties gaat NAM over tot aankoop van een woning of gebouw. Redenen voor aankoop zijn complexe schades, een advies van de Commissie Bijzondere Situaties of om de woning als testwoning¹² te kunnen gebruiken. In de onderstaande tabel staat een overzicht van het aantal tot nu toe opgekochte woningen door NAM.

¹¹ De Commissie Bijzondere Situaties rapporteert het aantal gevallen waarin zij heeft besloten een woning op te laten kopen door NAM. De opdracht aan NAM wordt pas gegeven op het moment dat de eigenaar van de woning hiermee akkoord is. Het aantal gevallen waarin daadwerkelijke koop heeft plaatsgevonden is weergegeven in tabel 8 (bron: NAM). De doorlooptijd tussen het verstrekken van de opdracht door de Commissie Bijzondere Situaties aan NAM en daadwerkelijke koop van de woning varieert per geval.

¹² NAM heeft via een regionale makelaar acht testwoningen gekocht. Dankzij onderzoek aan deze woningen wordt steeds meer bekend over hoe gebouwen versterkt kunnen worden. De testwoningen staan model voor soortgelijke huizen in de regio. Bron: <http://www.nam.nl/nam-en-de-samenleving/groningen-gasveld-specifieke-regelingen/aangekochte-woningen.html>

Tabel 8. Opgekochte woningen NAM¹³

Reden aankoop	Q1	Totaal (vanaf september 2013)
Testwoningen	0	8
Bijzondere situatie	3	32
Complexe schade	1	34
Totaal aantal opgekochte woningen¹⁴	4	74
• <i>Waarvan gesloopt</i>	2	15
• <i>Waarvan verkocht¹⁵</i>	6	15

¹³ Deze tabel is gebaseerd op gegevens van NAM, zoals ontvangen op 7 april 2017.

¹⁴ Woningen worden geteld vanaf het moment van levering bij de notaris.

¹⁵ Woningen worden geteld vanaf het moment van levering bij de notaris.

2 Gebiedsgericht werken en versterken

2.1 Inspecties en sterkteberekeningen

2.1.1 *Inspectie- en versterkingsprogramma 2016*

In 2016 is gestart met een inspectie- en versterkingsprogramma voor 1.467 gebouwen in Loppersum, 't Zandt, Ten Post, Overschild en Opwierde-Zuid in Appingedam. De inspecties en berekeningen zijn uitgevoerd met als referentiekader de NPR 9998 van december 2015 met toepassing van de KNMI-kaart van oktober 2015. In december is geconcludeerd dat al deze gebouwen versterkt moeten worden. De bewoners zijn hierover schriftelijk geïnformeerd. In een aantal gebieden zijn vervolgens informatieavonden georganiseerd waar dit is toegelicht en waar het vervolg van de aanpak is geschetst.

De 1.467 gebouwen bevinden zich niet allemaal in dezelfde fase. Zo is in het eerste kwartaal nog een aantal inspecties uitgevoerd in verschillende gebieden, terwijl in Ten Boer en Loppersum al geadviseerde versterkingsmaatregelen gepresenteerd zijn aan de bewoners. De geadviseerde versterkingsmaatregelen worden de komende maanden voor alle 1.467 gebouwen gepresenteerd aan de bewoners. Hierbij wordt ook aangegeven of het een lichte, matige of zware ingreep betreft, zodat bewoners zich hierop kunnen voorbereiden. Indien er een alternatieve ingreep, zoals sloop/nieuwbouw, aan de orde is, wordt dit ook besproken.

De versterkingsadviezen worden vervolgens, in samenspraak met de bewoners, uitgewerkt tot definitieve plannen. Op basis van de definitieve plannen kunnen vergunningen worden aangevraagd en opdrachten aan aannemers worden verstrekt. In het eerste kwartaal zijn veel werkzaamheden verricht ter voorbereiding op de daadwerkelijke uitvoering van de versterkingsmaatregelen, die in het najaar starten. Voorbereidende werkzaamheden bestaan onder andere uit het valideren van de versterkingsadviezen, het realiseren van wisselwoningen en het opstellen van plannen.

2.1.2 *Heft in eigen Hand*

Particuliere woningeigenaren, die zelf de regie willen hebben over de uitvoering van versterkingsmaatregelen, konden zich vanaf begin 2016 aanmelden voor de pilot Heft in eigen Hand. Vijftig woningeigenaren zijn gestart met de pilot. In 2016 zijn de sterkteberekeningen voor alle woningen uit de pilot uitgevoerd. Daaruit blijkt dat alle woningen moeten worden versterkt. In nagenoeg alle gevallen gaat dat om ingrepen waarbij de bewoners enige tijd hun woning moeten verlaten. De bouwbegeleiders hebben de bewoners hier persoonlijk over geïnformeerd. In het vierde kwartaal van 2016 heeft de onafhankelijke validatiecommissie voor de zorgvuldigheid ook een beoordeling uitgevoerd. Vervolgens zijn de constructeurs gestart met het in kaart brengen van de benodigde versterkingsmaatregelen.

In het eerste kwartaal van 2017 zijn de eerste versterkingsvoorstellen opgeleverd door de constructeurs. Zodra een versterkingsvoorstel gereed is, bespreekt de bouwbegeleider dit (eventueel samen met de constructeur) met de bewoner. De bouwbegeleider schrijft vervolgens een versterkingsplan. Daarin worden zowel de versterkingsmaatregelen als de eigen wensen van de bewoner (bijvoorbeeld op het gebied van verduurzaming) verwerkt. In het eerste kwartaal zijn twee versterkingsplannen afgerond en voor het eerste versterkingsplan is het budget inmiddels toegekend. De werkzaamheden voor deze woning starten aan het begin

van het tweede kwartaal. De overige versterkingsvoorstellen van de constructeurs worden in het tweede kwartaal van 2017 opgeleverd.

2.1.3

Inspectie- en versterkingsprogramma 2017

In het meerjarenprogramma heeft NCG aangegeven dat de aanpak van inspecties moet worden versneld om alle woningen en gebouwen binnen de 0,2 pga-contour binnen vijf jaar te kunnen beoordelen. In 2017 worden daarom 5.000 woningen en 300 andere gebouwen geïnspecteerd. Om deze versnelling te realiseren heeft CVW in het eerste kwartaal extra inspectiebureaus gecontracteerd. Om die reden zijn er tot en met 26 maart in totaal 577 inspecties uitgevoerd. Met het op sterkte brengen van de inspectiecapaciteit kunnen de resterende inspecties plaatsvinden om de 5.300 inspecties in 2017 te realiseren. In onderstaande tabel is weergegeven waar de inspecties inmiddels hebben plaatsgevonden.

Tabel 9. Uitgevoerde inspecties binnen prioritaire gebiedsaanpak NCG¹⁶

Gebieden	Inspecties Q1 (1-1-17 t/m 26-03-17)	Inspecties totaal (1-1-15 t/m 26-03-17)
Loppersum	65	500
't Zandt	28	160
Ten Post	30	136
Lellens	1	2
Winneweer	0	1
Overschild	37	70
Ronde 1 incl. Opwierde- Zuid (Appingedam)	4	624
Middelstum	0	0
Stedum	1	1
Ten Boer	12	12
Woltersum	10	10
Delfzijl Noord	193	193
Holwierde	0	0
Opwierde (Appingedam Ronde 2)	172	309
Slochteren	0	0
Schildwolde	6	6
Uithuizen	6	6
Kantens	8	14
Zandeweer	4	10
Totaal	577	2.054

Daarnaast zijn er in het kader van verschillende transitieprojecten, buiten de prioritaire gebiedsaanpak van NCG, inspecties uitgevoerd. Dit zijn projecten die al liepen voordat NCG was ingesteld en worden conform het meerjarenprogramma gecontinueerd. In het eerste kwartaal hebben in het kader hiervan geen inspecties plaatsgevonden. In tabel 10 zijn deze inspecties weergegeven. In tabel 11 is weergegeven hoeveel gebouwen binnen deze transitieprojecten inmiddels zijn versterkt. Daarnaast wordt gerapporteerd over het aantal versterkte PRBE's.

¹⁶ De cijfers in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 12 april 2017.

Tabel 10. Transitieprojecten buiten prioritaire gebiedsaanpak

	Q1 (1-1-17 t/m 26-03-17)	Totaal (1-1-15 t/m 26-03-17)
Inspecties	0	1.540

Tabel 11. Bouwkundig versterken¹⁷

Voortgang	Q1 (1-1-17 t/m 26-3-17)	Totaal (1-1-15 t/m 26-3-17)
Versterking gerealiseerd bij gebouwen	4	563 ¹⁸
Versterking gerealiseerd bij PRBE's ¹⁹	177	1.988
Totaal	181	2.551

2.2 Versterkingspunten

Deze paragraaf geeft een overzicht van de activiteiten en voortgang van de verschillende versterkingspunten van NCG in het eerste kwartaal van 2017. Er wordt gerapporteerd over:

- Het aantal informatiebijeenkomsten;
- Het opkomstpercentage bij informatiebijeenkomsten²⁰;
- Het aantal bezoekers van de versterkingspunten;
- Pilotprojecten;
- Bijzonderheden.

2.2.1 Gemeente Appingedam

Tabel 12. Versterkingspunt Appingedam

Versterkingspunt Appingedam (Eerste ronde, Opwierde Zuid)	Q1
Aantal informatiebijeenkomsten	1
Indicatie percentage bezoekersopkomst informatiebijeenkomsten	21%
Aantal bezoekers versterkingspunt	Circa 6
	Totaal
Pilots	Geen
Bijzonderheden	Op 2 maart 2017 is een informatiebijeenkomst georganiseerd voor bewoners in Opwierde Zuid. Tijdens deze bijeenkomst heeft CVW uitleg gegeven over de inspecties en sterkteberekeningen.

¹⁷ De cijfers in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van CVW, zoals ontvangen op 3 mei 2017.

¹⁸ Wegens verbeteringen in het registratiesysteem van CVW is in het totaal een correctie op de cijfers zoals gerapporteerd in de kwartaalrapportage over het vierde kwartaal van 2016 verwerkt.

¹⁹ PRBE = Potential Risc Building Element.

²⁰ Dit betreft een indicatie dat stond is gekomen door het aantal verstuurd brieven te delen door het aantal deelnemers.

2.2.2 *Gemeente Delfzijl*

Tabel 13. Versterkingspunt Delfzijl

Versterkingspunt Delfzijl	Q1
Aantal informatiebijeenkomsten	0
Indicatie percentage bezoekersopkomst informatiebijeenkomsten	n.v.t.
Aantal bezoekers versterkingspunt	7
	Totaal
Pilots	Meerlaagse bouw: er zijn 8 gebouwen geselecteerd tot 18 meter, waarvan 2 gebouwen met duplexwoningen. Er zijn afspraken gemaakt met bewoners en de woningcorporatie over de te inspecteren woningen. Een aantal uitgebreide inspecties zijn inmiddels uitgevoerd en er is gestart met de eerste validaties.

2.2.3 *Gemeente Eemshoofd*

Tabel 14. Versterkingspunt Eemshoofd

Versterkingspunt Eemshoofd (Uithuizen, Kantens en Zandweer)	Q1
Aantal informatiebijeenkomsten	0
Indicatie percentage bezoekersopkomst informatiebijeenkomsten	n.v.t.
Aantal bezoekers versterkingspunt	6
	Totaal
Pilots	Geen
Bijzonderheden	In november 2016 is een tijdelijk versterkingspunt geopend in sporthal De Mencke in Uithuizen. Op 1 maart 2017 is het versterkingspunt verhuisd naar de definitieve locatie aan de Hoofdstraat Oost 24 in Uithuizen.

2.2.4 *Gemeente Loppersum*

Tabel 15. Versterkingspunt Loppersum

Versterkingspunt Loppersum (Loppersum en Stedum)	Q1
Aantal informatiebijeenkomsten	2
Indicatie percentage bezoekersopkomst informatiebijeenkomsten	12 jan 2017: 45 % 8 maart 2017: 100 %
Aantal bezoekers versterkingspunt	Circa 20
	Totaal
Pilots Loppersum	<u>Project 43 (CVW)</u> – eerste bouwfase, fundering gelegd bij 43 Jarino-woningen. <u>Transitie pilots (18 woningen, CVW)</u> – Keukentafelgesprekken gevoerd over koppelkansen, fase van versterkingsadvies naar voorlopig ontwerp. <u>Pilot winkelstraat (26 ondernemers, NCG)</u> – inspectie- en versterkingsprogramma is opgestart. <u>Pilot zorgcomplex</u> – projectgroep richt zich op een lange termijn zorgvisie in relatie tot de versterkingsopgave.
Bijzonderheden	De informatiebijeenkomst op 12 januari was voor bewoners en ging over het inspectie- en versterkingsprogramma. De informatiebijeenkomst op 8 maart was voor de ondernemers van de winkelstraat.

Tabel 16. Versterkingspunt 't Zandt

Versterkingspunt 't Zandt ('t Zandt en Middelstum)	Q1
Aantal informatiebijeenkomsten	0
Indicatie percentage bezoekersopkomst informatiebijeenkomsten	n.v.t.
Aantal bezoekers versterkingspunt	15
	Totaal
Pilots	Geen
Bijzonderheden	Werkzaamheden met betrekking tot herinrichting van de Molenweg/Hoofdstraat en het inspectieprogramma worden op elkaar afgestemd. De gemeente en NCG bewaken dit proces. Door de gemeente Loppersum is een aantal bijeenkomsten georganiseerd die raakvlak hebben met het versterkingsprogramma van NCG: - Start uitvoering herinrichting Molenweg en Hoofdstraat 't Zandt (11 januari)

	<ul style="list-style-type: none"> - Informatiebijeenkomst bouw; wisselwoningen Middelstum (20 maart); - Informatiebijeenkomst stand van zaken uitvoeringsprogramma 't Zandt op de kaart' (22 maart).²¹
--	--

2.2.5 *Gemeente Slochteren*

Tabel 17. Versterkingspunt Overschild

Versterkingspunt Overschild (Overschild, Slochteren en Schildwolde)	Q1
Aantal informatiebijeenkomsten	2
Indicatie percentage bezoekersopkomst informatiebijeenkomsten	16 januari: 45% 22 Maart: 60%
Aantal bezoekers versterkingspunt	27
	Totaal
Pilots	<p><u>Cultureel Erfgoed</u> – doel van de pilot is om aanbevelingen te doen voor de versterking van Rijksmonumenten. In de pilot zijn een kerk, woonhuis en molen opgenomen. Inspecties hebben plaatsgevonden. Het versterkingsadvies voor de kerk is inmiddels beschikbaar.</p> <p><u>Agrarische bedrijven</u> - in januari zijn de drie geselecteerde agrarische bedrijven (woonhuis, schuren en stallen) uitgebreid geïnspecteerd.</p>
Bijzonderheden	<p>De informatiebijeenkomst op 16 januari ging over de inspecties van woningen in Overschild. Op 22 maart zijn de bewoners van de eerste fase geïnformeerd over de conclusies op basis van de eerste versterkingsadviezen en wanneer de versterkingsadviezen gereed zijn.</p> <p>Sinds medio maart houdt NCG iedere dinsdag van 13 tot 16 uur een spreekuur in het gemeentehuis van Slochteren voor inwoners van de dorpen Slochteren en Schildwolde, omdat hier in januari is gestart met het inspectie- en versterkingsprogramma.</p>

²¹ 't Zandt kent een relatief groot aantal panden die eigendom zijn van NAM of binnen de opkoopregeling vallen. In het dorp worden hierover vragen gesteld. De gemeente heeft de situatie op 22 maart toegelicht tijdens een bewonersavond over hun programma "t Zandt op de kaart".

2.2.6 *Gemeente Ten Boer*

Tabel 18. Versterkingspunt Ten Post

Versterkingspunt Ten Post (Ten Post en Ten Boer)	Q1
Aantal informatiebijeenkomsten	3
Indicatie percentage bezoekersopkomst informatiebijeenkomsten	Ten Post: 10 januari: 73% 26 januari: 20% 27 maart: 83%
Aantal bezoekers versterkingspunt	22
	Totaal
Pilots	<u>Pilot planningapp</u> - met deze app kunnen inspecties direct aan de keukentafel met bewoners worden ingepland. De pilot bevindt zich nog in de voorbereidende fase.
Bijzonderheden	<p>Op 10 januari heeft een informatieavond plaatsgevonden voor de dorpen Lellens, Winneweer en Ten Post over de inspecties van woningen.</p> <p>Op 26 januari was een informatieavond voor bewoners van de Fazanthof in Ten Boer over de sterkteberekeningen van de woningen.</p> <p>Tijdens de voorlichtingsbijeenkomst op 27 maart zijn de versterkingsadviezen gepresenteerd en toegelicht aan bewoners van de Fazanthof in Ten Boer. NCG adviseert om twintig rijwoningen en tien twee-onder-een-kapwoningen ingrijpend te versterken.</p> <p>De gemeente Ten Boer heeft twee voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd in februari over karakteristieke en beeldbepalende panden. NCG was hierbij aanwezig om vragen te beantwoorden.</p>

3 Instrumentarium

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het instrumentarium van NCG. Het beschrijft de stand van zaken rondom de verschillende regelingen. Het instrumentarium van NCG kan worden ingedeeld in twee categorieën:

- Instrumenten in ontwikkeling: dit zijn instrumenten die nog niet in werking zijn getreden. Er wordt gerapporteerd over activiteiten met betrekking tot de ontwikkeling van het instrument.
- Instrumenten in uitvoering: dit zijn instrumenten die in werking zijn getreden en zich op dit moment in de beheersfase bevinden. Er wordt gerapporteerd over de voortgang.

3.1 Instrumenten in uitvoering

3.1.1 *Pilot koopinstrument*

In juni 2016 zijn deels door de adviescommissie en deels door loting 55 woningen geselecteerd die voor opkoop vanuit de Pilot koopinstrument in aanmerking komen. Vanwege het vertrek van een aantal woningeigenaren uit de regeling is ruimte vrijgekomen binnen de beschikbare €10 miljoen. De adviescommissie van de Pilot koopinstrument heeft besloten om dat budget te benutten om de eerstvolgende bewoners op de lotingslijst te laten deelnemen aan de proef, zodanig dat het budget van €10 miljoen weer maximaal wordt benut. Het gaat op dit moment om vijf woningen. Deze bewoners hebben hetzelfde aanbod gekregen als de eerste groep van 55 geselecteerden.

Wanneer blijkt dat er door tussentijdse verkoop van woningen of andere redenen opnieuw ruimte binnen het budget van €10 miljoen vrijkomt dan wordt de volgende op de lotingslijst geselecteerd.

Tabel 19. Stand van zaken 60 geselecteerde woningen

Stand van zaken	Aantal
Koopovereenkomsten tweezijdig ondertekend	40
Koopovereenkomsten door verkoper ondertekend en moeten nog door de Stichting Proef Koopinstrument getekend worden	3
Lopende second-opinions	2
Regeling verlaten, waarvan 5 regulier zijn verkocht	10
Verkoper in beraad op het gedane aanbod	4
Nader onderzoek woning op asbest	1
Totaal	60

De eerste woningen uit de proef worden begin april 2017 opgekocht. Per woning zal worden bekeken of deze inzetbaar is als wisselwoning. Wisselwoningen moeten dienst doen als tijdelijke huisvesting voor bewoners van woningen die versterkt moeten worden. Als dat niet het geval is, dan wordt bekeken of de woning weer te koop wordt gezet.

De evaluatie van de Pilot koopinstrument van Professor Boelhouwer (TU Delft / OTB) bevindt zich in de afrondende fase. De evaluatie wordt voor de zomer met de maatschappelijk en bestuurlijke stuurgroep besproken en vervolgens gepubliceerd op de website van NCG.

3.1.2 *Instrument ten behoeve van nieuwbouw*

In het meerjarenprogramma zijn de kaders vastgesteld waarmee de nieuwbouwregeling wordt herijkt. In het eerste kwartaal van 2017 zijn deze kaders nader uitgewerkt. De implementatie van de nieuwbouwregeling buiten de 0,1g pga-contour vraagt daarbij extra aandacht. Aanvragen buiten de 0,1g pga-contour worden in de toekomst - vanaf het in werking treden van de herijkte regeling - onder bepaalde voorwaarden ook gehonoreerd. NCG heeft gesprekken gevoerd over enkele specifieke nieuwbouwprojecten buiten de 0,1 pga-contour die voor 2017 zijn gestart, maar onder de voormalige regeling niet in behandeling werden genomen. Er wordt bekeken of ook deze projecten vooruitlopend op de herijkte regeling alsnog in behandeling genomen kunnen worden. Per project wordt in redelijkheid gezocht naar een oplossing. NCG streeft ernaar om de herijkte regeling zo spoedig mogelijk in werking te laten treden.

In het eerste kwartaal van 2017 hebben onder de nog lopende pilot nieuwbouwregeling 26 nieuwbouwprojecten een financiële toekenning van NAM gehad. Dit betreft in totaal 301 (woon)eenheden. Tot nu toe hebben binnen de huidige regeling in totaal 2886 (woon)eenheden een toekenning gehad voor in totaal ruim € 100 miljoen.

3.1.3 *Tijdelijke regeling waardevermeerdering*

De tijdelijke waardevermeerderingsregeling bij schade (gestart in 2014) is al geruime tijd gesloten. In deze paragraaf wordt nog gerapporteerd over de voortgang. Er zijn in totaal 32.668 subsidies vastgesteld voor een totaalbedrag van € 113.423.912. Een klein deel van de aanvragen kon nog niet worden afgesloten. Voor deze aanvragen is namelijk uitstel van realisatie aangevraagd in verband met het combineren van de energiebesparende maatregelen met het versterken van de woning of de gevraagde aanvullende informatie is nog niet ontvangen. De meest toegepaste maatregelen zijn zonnepanelen en zonnecollectoren, gebruik van HR+++ glas en plaatsing van een hoog rendementsketel.

In de onderstaande tabellen zijn de aanvragen en toegepaste maatregelen uitgesplitst naar status, type maatregel en locatie. De gegevens zijn gebaseerd op de maandrapportage zoals ontvangen van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland, die de regeling uitvoert.

Tabel 20. Status aanvragen

Status aanvragen t/m 11-03-2017	Aantal	Bedrag
Ontvangen aanvragen	37.750	
Buiten behandeling/afgewezen	1.493	
Verleend	3.892	€ 14.829.592,06
• <i>Waarvan zakelijk</i>	649	
• <i>Waarvan particulier:</i>	3.243	
<i>Digitaal</i>	2.870	
<i>Schriftelijk</i>	373	
Vastgesteld	32.668	€ 113.423.913,20

Tabel 21. Meest toegepaste maatregelen

Top 10 maatregelen t/m 11-03-2017	Aantal
Zonnepanelen	13.689
HR++ (+) glas (incl. kozijnen)	10.647
Combiketel met hoog rendement (incl. daarvoor vereiste verwarmingselementen en leidingen)	4.477
Vloerisolatie	2.820
Dakisolatie	2.671
Muurisolatie	2.311
Combiketel met hoog rendement	2.096
Gevelisolatie	1.591
Pelletkachel	874
Zonneboiler	610

Tabel 22. Aantal aanvragen binnen de meest voorkomende plaatsen

Top 10 plaatsen t/m 11-03-2017	Aantal
Groningen	2.625
Delfzijl	2.147
Appingedam	2.033
Hoogezand	1.987
Bedum	1.795
Winsum	1.492
Sappemeer	1.297
Ten Boer	1.076
Uithuizen	1.065
Siddeburen	740

In het eerste kwartaal is gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe waardevermeerderingsregeling. Meer informatie hierover staat in de volgende paragraaf.

3.2 Instrumenten in ontwikkeling

3.2.1 *Regeling waardevermeerdering*

Op vrijdag 17 maart is de nieuwe waardevermeerderingsregeling gepubliceerd in de Staatcourant. Via een persbericht van NCG is de media geattendeerd op de start van de regeling. Daarnaast zijn advertenties geplaatst in het Dagblad van het Noorden en in de huis-aan-huis media in de regio om de regeling aan te kondigen.

De regeling waardevermeerdering woningen gaswinning Groningenveld is op 3 april 2017 opengesteld voor schadegevallen vanaf 1 januari 2016. Woningeigenaren met een door het Centrum Veilig Wonen erkende aardbevingssschade van minstens € 1.000,- kunnen, naast de vergoeding van de schade, een maximaal bedrag van € 4.000,- krijgen voor energiebesparende en energieopwekkende maatregelen. De regeling is bedoeld als compensatie voor overlast door aardbevingssschade. Het Samenwerkingsverband Noord-Nederland voert de regeling uit. In 2017 is € 40 miljoen beschikbaar voor de regeling.

3.2.2 *Woonbedrijf*

De versterkingsopgave van NCG leidt tot vastgoedgerelateerde activiteiten zoals het opkopen, beheren, verkopen en/of slopen van bestaande panden. Daarnaast worden woningen gekocht van mensen met economische en sociaal-maatschappelijke

problemen, zoals in de Pilot koopinstrument. Voor de uitvoering van die activiteiten is besloten om een woonbedrijf op te richten.

Om te komen tot een woonbedrijf hebben de volgende werkzaamheden in het eerste kwartaal plaatsgevonden:

- Een stichting wordt opgericht om het woonbedrijf te beheren. Dit verloopt via een instellingsprocedure. In het afgelopen kwartaal zijn de voorbereidende werkzaamheden verder voortgezet. De verwachting is dat de procedure formeel kan starten in het tweede kwartaal van 2017.
- Bij de Europese Commissie is daarnaast een notificatieprocedure opgestart. Met deze procedure moet goedkeuring worden verkregen, omdat de bijdragen van de Staat en NAM aan het woonbedrijf mogelijk als ongeoorloofde staatssteun kunnen worden gekenmerkt. Ook ligt de vraag voor of het woonbedrijf steun aan bedrijven mag verlenen.

3.2.3

Instrumentarium achterstallig onderhoud

NAM en NCG hebben medio 2016 overeenstemming bereikt over de inhoudelijke voorwaarden voor het garantiefonds voor achterstallig onderhoud. In het najaar van 2016 is een aanbestedingstraject gestart om een fondsbeheerder te selecteren. In dit traject is het probleem gerezen dat er geen goed beeld kan worden gegeven van de mogelijke aantallen waarbij inzet van het fonds aan de orde is. Een grote variatiebreedte is hierbij mogelijk. Hierdoor kon er geen aanbesteding in gang gezet worden.

Momenteel is de relatie tussen achterstallig onderhoud en bevingsschade in de praktijk niet goed zichtbaar, omdat er volledige B-schade compensatie plaatsvindt bij woningen in Groningen. Dit leidt er mede toe dat er weinig tot geen expliciete constatering zijn van achterstallig onderhoud die herstel van schade belemmeren.

Bij de uitspraken van de arbiters is tot nu toe in één geval sprake van een combinatie van achterstallig onderhoud en bevingsschade. Hierbij is men op juridische gronden gekomen tot een voorstel om de kosten gelijk te verdelen tussen bewoner en NAM/CVW. Het betrof een oude vloer op de begane grond die onvoldoende deskundig is gerealiseerd.

Bij oudere en daarmee regelmatig monumentale woongebouwen kan wel degelijk sprake zijn van achterstallig onderhoud dat onlosmakelijk verbonden is met bevingsschade en/of versterking. Dit gaat mogelijk om enkele honderden woningen. Voor nieuwere woningtypes worden dergelijke aantallen niet verwacht, omdat er sprake is van andere bouwmethodes.

Dit maakt het wenselijk om de verdere invulling van het garantiefonds om te draaien en primair een instrument voor achterstallig onderhoud voor oude/monumentale gebouwen te realiseren. Dit kan bijvoorbeeld worden gepositioneerd binnen het gezamenlijke erfgoedprogramma dat op dit moment wordt opgesteld.

3.2.4

Regeling verduurzaming bij versterking

NCG streeft naar het verbeteren van de energieprestatie van woningen die worden versterkt. Hiertoe wordt een instrument ontwikkeld voor verduurzaming gekoppeld aan de versterking. Uitgangspunt hierbij is dat woningeigenaren, die overlast ervaren bij de versterking van hun woning, een vergoeding kunnen aanvragen voor verduurzamingsmaatregelen. Op de begroting van het ministerie van Economische Zaken is hier € 40 miljoen voor gereserveerd.

NCG hanteert de volgende uitgangspunten:

- Subsidie van maximaal € 4.000,- ;
- Mogelijkheid om te combineren met andere subsidies van ministeries (bijvoorbeeld de subsidie van het ministerie van Binnenlandse Zaken plus € 3.000 onder specifieke voorwaarden);
- Mogelijkheid om subsidie aan te vullen met een eigen bijdrage, bijvoorbeeld via het Nationaal Energiebespaarfonds.

Belangrijke kaders voor het instrument zijn:

- De gelijktijdige inzet van de regeling bij de versterkingsopgave, zodat koppelkansen optimaal kunnen worden benut. Aanvullend en passend bij de versterkingsmaatregelen die gaan plaatsvinden.
- Het vertrekpunt is en blijft dat bewoners zelf de keuze maken of en hoe de beschikbare subsidies en financieringsarrangementen in te zetten. Bij de keuze wil NCG bewoners goed ondersteunen.
- De praktische uitvoerbaarheid en de uitvoeringskosten zijn belangrijke aandachtspunten bij het vormgeven van de regeling.

Voor particulieren gaat NCG hiervoor een subsidieregeling met een vouchersysteem opstellen. Alles is er op gericht dat de regeling per 1 oktober 2017 in werking treedt.

Ook wordt gekeken naar het integraal betrekken van de energiebesparingssubsidie van het ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK) bij deze regeling. Vanuit NCG zijn vergaande gesprekken gevoerd met BZK om voor de eerste 500 te versterken particuliere woningen een bedrag van € 3.000,- aan energiebesparende maatregelen toe te voegen uit de BZK-regeling energiebesparing. Op basis van deze gesprekken bekijkt NCG hoe de definitieve regeling tot stand komt.

NCG zal in de tussenliggende periode de particuliere woningeigenaren die deelnamen aan de eerste versterkingspilots een verduurzamingsvoorstel doen dat wordt opgenomen in de versterkingsplannen.

4 Maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep

Sinds januari 2016 adviseren de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep de NCG over (de uitvoering van) het meerjarenprogramma.

In het eerste kwartaal van 2017 zijn de stuurgroepen twee keer bijeengekomen in een reguliere vergadering. In twee extra bijeenkomsten is de versterkingsopgave voor 2017 besproken. Bij iedere stuurgroepvergadering geeft NCG een toelichting op de uitvoering van het meerjarenprogramma en de voortgang van onderzoeken en regelingen. In het eerste kwartaal zijn onder andere de volgende onderwerpen besproken:

- Woonbedrijf;
- Projectplan Informatie- & Adviespunt Bedrijven (vanaf nu Bedrijven Adviespunt Bodembeweging (BAB));
- Kennisagenda/platform;
- Onderzoek Gronings Perspectief;
- Plan van aanpak nieuw schadeprotocol;
- Erfgoed;
- Addendum meerjarenprogramma;
- Arbiter Bodembeweging;
- Openbaarheid vergaderingen;
- Nieuwe regeling waardevermeerdering;
- Onderzoek Ecorys 'uitwerking schadeprotocol';
- Inzet lokale werkzoekenden;
- Stand van zaken ten aanzien van de uitvoering (onder andere de versterkingsopgave, schadeafhandeling in het buitengebied, wetsvoorstel ten aanzien van de positie NCG , verduurzaming, rechtshulp en rechtsbijstand);
- Stand van zaken ten aanzien van regelingen (onder andere nieuwbouw en Pilot Koopinstrument);
- Stand van zaken ten aanzien van onderzoeken (onder andere critical review leefbaarheidsonderzoeken);
- Verslagen van de stuurgroep leefbaarheid.

Hieronder volgt een korte toelichting op een aantal van de besproken onderwerpen.

4.1 **Uitvoering van de versterkingsopgave**

De uitvoering van de versterkingsopgave is besproken in de reguliere vergaderingen van de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep. NCG heeft een toelichting gegeven op de versterkingsopgave. Er is gesproken over de omvang van de opgave. Daarnaast is uitvoerig gesproken over wat deze opgave voor bewoners betekent. De maatschappelijke stuurgroep is zeer bezorgd over de grootte van de opgave, het tijdsplan en de impact. Met name de impact voor de bewoners roept zorgen op. De stuurgroep benadrukt dat de individuele behandeling van de bewoners voorop moet staan. De bestuurlijke stuurgroep vraagt eveneens aandacht voor de impact van de versterkingsopgave.

Daarnaast heeft NCG een aparte bijeenkomst op 14 februari 2017 georganiseerd over de versterkingsopgave naar aanleiding van de conclusie in december 2016 dat alle 1.467 gebouwen versterkt moeten worden. Op deze bijeenkomst heeft NCG de stuurgroepen geïnformeerd over de stand van zaken en de stappen die worden

gezet om te komen tot de versterkingsadviezen en de stap die daarop volgt op om te komen tot gebiedsversterkingsplannen.

Na bespreking van de versterkingsopgave tijdens de vergadering van 9 maart 2017 van de maatschappelijke stuurgroep bleek dat er behoefte bestond aan een meer uitvoerige uitleg over deze opgave en de dilemma's die daarbij naar voren komen. NCG heeft daarop een bijeenkomst belegd op 29 maart 2017 in het Versterkingspunt Appingedam. De stuurgroep was in de gelegenheid vragen en opmerkingen naar voren te brengen en NCG heeft een gedetailleerde toelichting gegeven op de achtereenvolgende stappen van het versterkingsplan.

4.2 Nieuw schadeprotocol

Tijdens een informatiebijeenkomst op 31 maart 2017 zijn de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroep geïnformeerd over dat NAM uit de schadeafhandeling gaat. Schademeldingen die na 31 maart 2017 12 uur binnenkomen worden volgens een nieuw schadeprotocol afgehandeld. Een nieuw schadeprotocol, een handboek en kwaliteitseisen zullen door NCG worden vastgesteld. Het proces om daar te komen wordt ingericht. Er is een proces voorzien waarbij de wensen en opvattingen van de maatschappelijke en bestuurlijke stuurgroepen een volwaardige plaats hebben in de finale afweging. Het uitgangspunt is om op 1 juli weer te kunnen starten met het behandelen van schademeldingen.

4.3 Bedrijven Adviespunt Bodembeweging (BAB)

Het projectplan Informatie- & Adviespunt bedrijven (vanaf nu Bedrijven Adviespunt Bodembeweging (BAB)) is aan de stuurgroepen voorgelegd. De bestuurlijke stuurgroep heeft aangegeven dat er behoefte is aan opvolging na het verstrekken van informatie. NCG heeft dit onderkend en daarvoor een ondernemersadviseur aangesteld. Deze adviseur vervult onder andere een wegwijsfunctie voor complexe vragen vanuit bedrijven. De maatschappelijke stuurgroep heeft opgemerkt dat het goed is dat het adviespunt er komt. Dit is een uitvloeisel van de bredere agenda met betrekking tot het bedrijfsleven.

4.4 Kennisplatform

De stuurgroepen hebben de behoefte aan een kennisagenda en kennisplatform uitgesproken. NCG zet zich hiervoor in. Op voorstel van de Groninger Bodem Beweging is een bestaand platform nieuw leven ingeblazen, namelijk de begeleidingscommissie meet- en monitoring Groningenveld.

5 Kansrijk

5.1 Onderwijs

Het scholenprogramma is beland in de uitvoeringsfase en verschillende projecten zijn gestart. Tussen schoolbesturen, gemeenten en NAM zijn afspraken gemaakt rondom de samenwerking en uitvoering van de verschillende projecten (samenwerkingsovereenkomst). Het merendeel van de projecten zit nog in de voorbereidende fase, maar binnen een aantal gemeenten wordt nu ook zichtbaar dat met de uitvoering is begonnen. Een aantal voorbeelden daarvan zijn:

- Begin dit jaar is de tijdelijke school in Middelstum geopend voor de leerlingen van de Wicher Zitsemaschool. Het voormalig schoolgebouw van de Wicher Zitsema wordt nu verbouwd en aardbevingsbestendig gemaakt en zal het nieuwe onderkomen worden van de leerlingen van De Klim-Op. Leerlingen van de Wicher Zitsemaschool gaan naar een nieuw kindcentrum dat in Middelstum wordt gebouwd.;
- In Loppersum is het voormalig schoolgebouw van de Prinses Beatrixschool gesloopt. Op deze locatie wordt een nieuw kindcentrum gebouwd;
- In Hoogezand-Sappemeer is het eerste aardbevingsbestendige kindcentrum (Woldwijck) geopend. CBS De Regenboog, Jenaplanschool 't Vlot en Kinderopvang KaKa zijn onderdeel van dit kindcentrum;
- In Bedum is gestart met de asbestsanering bij de Sint Walfridusschool;
- Door het Eemsdeltacollege, ROC Noorderpoort en de gemeenten Appingedam en Delfzijl is het plan van de nieuwbouw van een onderwijscampus bekendgemaakt. Het gaat om de vervanging van vier bestaande locaties voor voortgezet en middelbaar onderwijs in de gemeenten Appingedam en Delfzijl.

De stuurgroep onderwijs heeft kenbaar gemaakt dat, ondanks de start van de projecten, er zorgen zijn over de realisatie van het scholenprogramma uiterlijk 2021. NCG deelt deze zorg. NCG heeft een brief gestuurd naar de colleges van B&W van de betrokken gemeenten en aangegeven het gesprek te willen voeren met de gemeentesecretarissen van de betrokken gemeenten om te bepalen of de gesignaleerde problemen kunnen worden verholpen en zo niet wat er nodig is om dat wel tot stand te brengen.

5.2 Zorg

De stuurgroep zorg heeft in februari de scope van het zorgprogramma bepaald door een definitie van het programma te formuleren. Uit de definitie blijkt welk type zorg en welk type panden wel/geen onderdeel van het zorgprogramma zijn.

Definitie Zorgprogramma

Het zorgprogramma omvat wel:

- Intramurale zorg;
- Panden die op dezelfde locatie liggen als de intramurale instelling (bijvoorbeeld een zorginstelling met in de tuin/aan de overkant aanleunwoningen);
- Woongemeenschappen en dagbesteding (grote groepen).

Het zorgprogramma omvat in principe niet (en is daarom in principe onderdeel van de gebiedsgerichte- of cc2/cc3 aanpak):

- Eerstelijnszorg (zoals huisarts, fysiotherapeut, pedicure, tandarts);
- Individuele woningen (bijvoorbeeld ambulante begeleiding van zelfstandig wonenden, mensen met psychische problemen, thuiszorgontvangers);

- Aanleunwoningen die 'los van de instelling' in de wijk staan.

Bij uitzondering is het mogelijk om van deze definitie af te wijken. Bovengenoemde panden kunnen in het geval van zwaarwegende redenen wel in het zorgprogramma worden opgenomen.

Het overzicht van zorggebouwen passend binnen deze definitie is in het eerste kwartaal van 2017 aangevuld en verbeterd. In februari is Maarten Ruys gestart als onafhankelijk voorzitter van de stuurgroep zorg in de aardbevingsregio. Hij is begonnen met een kennismakingsronde langs de stuurgroepleden in het gebied. Na een aanbestedingstraject heeft bureau HHM de opdracht gekregen om voor de aardbevingsregio een visie op zorg op te stellen. Vanuit deze visie kunnen de betrokken partijen een kansrijke versterking van zorggebouwen realiseren.

5.3 Infrastructuur

5.3.1 Gesprekken met NAM

Een aantal infrabeheerders is voor specifieke projecten (nieuwbouw en bestaande bouw) in gesprek met NAM over voorliggende technische onderzoeksvragen en beoordelingen. Het gaat dan om verschillende objecten, variërend van dijklichamen tot bruggen en viaducten, maar ook (drinkwater)leidingen. NCG heeft ook gesprekken gevoerd met NAM. Het voornemen is om tot een protocol te komen op basis waarvan partijen gestructureerd overeenstemming kunnen bereiken over te maken kosten die gerelateerd zijn aan de aardbevingsopgave.

5.3.2 Voortgang projecten

- Versterkingstraject zeedijk tussen Eemshaven en Delfzijl:
In korte tijd hebben technische deskundigen, in opdracht van waterschap Noorderzijlvest, NAM en NCG, begin maart 2017 overeenstemming bereikt over de aardbevingsopgave voor de zeedijk tussen de Eemshaven en Delfzijl. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu is hier als kadersteller/bevoegd gezag voor primaire keringen bij betrokken geweest. De opgebouwde kennis en werkwijze wordt nog toepasbaar ontsloten voor andere infrastructurele objecten en projecten.
- Regionale keringen (Eemskanaal Noordzijde):
Door het waterschap Noorderzijlvest wordt samen met NAM de noodzaak tot versterking geanalyseerd. Hierbij worden, waar mogelijk, de ervaringen van de zeedijk ingebracht.
- Onderzoekstrajecten:
Er is maandelijks overleg gestart met Groningen Seaports en NAM ten behoeve van de processturing bij een aantal onderzoekstrajecten naar een mogelijke versterkingsopgave op het terrein van industrie en infrastructuur. Het betreft onder andere een onderzoek naar het kantoor van de verkeersleiding en/of de radarpost en een aantal buisleidingen van Groningen Seaports.

In hoofdstuk 6 Onderzoeken wordt gerapporteerd over de voortgang van de kwalitatieve risico-inventarisatie naar de infrastructuur.

5.4 Industrie

5.4.1 Onderzoeken naar aardbevingsbestendigheid

In het eerste kwartaal zijn de onderzoeken naar aardbevingsbestendigheid van zoveel mogelijk installaties bij chemiebedrijven gestart. Conform de afspraken in het

meerjarenprogramma wordt de berekening uitgevoerd via de LoC²²-methode bij installaties van bedrijven die hoog op de prioriteringslijst staan. Het gaat daarbij om vijftien bedrijven. Een aangepaste prioriteringslijst, waarop ongeveer 45 bedrijven staan die in het aardbevingsgebied werken met grote hoeveelheden gevaarlijke stoffen, is op 15 maart door de stuurgroep industrie vastgesteld en op de website van NCG gepubliceerd.

5.4.2 *Beoordelingmethodieken*

De werkgroep maatgevende aardbevingsbelasting onder leiding van Ira Helsloot werkt op verzoek van NCG aan een aanvullend advies over de toepassing van de LoC-methode. Het gaat hierbij onder andere over de vraag welke conclusies verbonden kunnen worden aan de uitslag dat een object voldoet aan de toetsnorm. Daarnaast zijn TNO en Deltares de ontwikkeling van hun rekenmethode aan het afronden. Deze methode wordt op dit moment uitgeprobeerd bij een viertal bedrijven die vorig jaar in een pilot voor de LoC-methode hebben meegedaan.

5.5 **Risico- en crisisbeheersing**

Op 18 januari heeft een bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen de Veiligheidsregio Groningen en NCG. Afgesproken is om in het voorjaar gezamenlijk het huidige incidentbestrijdingsplan te bekijken. Dit om van elkaar te leren en inzicht te krijgen in wat er eventueel aanvullend nog nodig is om de voorbereiding op eventuele incidenten/calamiteiten te verbeteren.

5.6 **Agrarische sector**

5.6.1 *Proefproject agrarische bedrijven (pilot Overschild)*

In Overschild loopt een proefproject voor de versterking van agrarische bedrijven (pilot Overschild). De inspecties voor versterking zijn gestart bij de agrarische objecten binnen de pilot in Overschild. De resultaten daarvan worden rond de zomer verwacht.

5.6.2 *Programma Groninger Schuren en Stallen (PGSS)*

De werkgroep PGSS houdt zich bezig met borging van de ruimtelijke kwaliteit (architectuur en erfinrichting) dat aan de orde is wanneer agrariërs gebruik wensen te maken van PGSS. In goed overleg met alle partijen binnen deze werkgroep, inclusief LTO Noord en NAM, wordt verder gewerkt aan het goed inregelen van het proces onder de noemer 'programmatische aanpak agrarische inrichtingen'. In dat programma is bij sloop/nieuwbouw aandacht voor landschappelijke inpassing en architectuur, maar ook voor de wensen van de agrariër. Hierbij wordt er op ingezet dat alle partijen vroeg in het proces betrokken zijn, zodat het proces zo goed mogelijk kan verlopen. NAM en provincie Groningen hebben in principe een financiële bijdrage toegezegd voor het programma voor een jaar. De gemeenten waarin PGSS aan de orde is, worden ook voor een dergelijke bijdrage benaderd. Een programmagroep kijkt mee in de uitvoering. Na een jaar kan worden gezien of de aanpak meerwaarde heeft en goed werkt of bijgesteld moet worden. De aanpak moet voor zoveel mogelijk agrariërs een oplossing bieden en resulteert in een protocol voor een structurele werkwijze, inclusief mogelijke financieringsconstructies voor de aanpak.

5.7 **Energietransitie**

Het afgelopen kwartaal is op verzoek van de stuurgroep energietransitie gekeken naar de mogelijkheden om een energietransitie pilot op te zetten in Loppersum. Doel van de pilot is om te kijken hoe de versterkingsopgave kan worden gekoppeld

²² LoC = Loss of Containment (vrijkomen van gevaarlijke stoffen)

aan verduurzaming van het dorp. Hierbij worden de ervaringen van lokale initiatieven als Lopec, Kansrijk Groningen, Grec en de verduurzamingspilots aan de Fivelstraat en Zeedijken meegenomen. Ook wordt gekeken hoe het energienetwerk slim gebruikt kan worden en niet overbelast raakt. Op 19 april vindt een expertmeeting plaats en naar verwachting kan voor de zomer een plan van aanpak voor de pilot worden voorgelegd aan de stuurgroep energietransitie.

5.8 Economie

5.8.1 Kleine aannemers

In het eerste kwartaal van 2017 is veel aandacht geweest voor de positie van de kleine aannemers bij opdrachtverstrekking door CVW. Zowel met het oog op de afgelopen periode (bijvoorbeeld bij schade en versterking van risicovolle gebouwonderdelen) als de komende jaren (gunningssystematiek bij het bouwkundig versterken). NCG heeft overleg gevoerd met vertegenwoordigers van een groep kleine aannemers en CVW. Hieruit zijn aandachtspunten naar voren gekomen, waarbij NCG aan CVW heeft gevraagd deze te verwerken in de gunningssystematiek en hierover te rapporteren. Het rapporteren gebeurt zowel schriftelijk als in een gezamenlijk gesprek met de kleine aannemers.

5.8.2 Intentieverklaring Arbeidsmarkt Aardbevingsgebied

In het kader van de Intentieverklaring Arbeidsmarkt Aardbevingsgebied is in de regio, gefaciliteerd door NCG, begin 2017 verder gewerkt aan het uitvoeren van de in de verklaring genoemde acties:

- De gezamenlijke inkoopkalender van de lokale overheden en NCG en CVW is nagenoeg gereed. Deze kalender is niet alleen nuttig voor werkgevers, maar ook voor sociale diensten/UWV en opleidingsinstellingen.
- Een belangrijke slag is gemaakt met het gelijktrekken van het zogenaamde social return-beleid in de G12-gemeenten. Ook NCG heeft inmiddels social return-beleid ingevoerd.
- Door de gezamenlijke overheden, inclusief NCG, is een ambitie gesteld om minimaal 1.000 extra werkzoekenden uit te laten stromen naar een passende baan in de komende 2 jaar, bovenop de reguliere uitstroom. In eerste instantie met name in de bouwsector, maar later ook in andere sectoren. Voor financiering van dit project heeft de regio een verzoek gedaan aan het Rijk (ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid). De kosten zitten met name in begeleiding en scholing.

5.8.3 Bedrijven Adviespunt Bodembeweging (BAB)

In het eerste kwartaal van 2017 is het Bedrijven Adviespunt Bodembeweging (BAB) informeel gestart. Dit houdt in dat een ondernemersadviseur is aangesteld die gesprekken voert met zowel bedrijvenverenigingen als individuele ondernemers. Het projectplan is voorgelegd aan de stuurgroepen (zie paragraaf 4.3). Ondertussen wordt intern gewerkt aan de officiële start van het BAB, naar verwachting per medio mei 2017.

5.8.4 Ondernemers in Loppersum

Nu binnen gebiedsgericht werken voor het eerst een significant centrumcluster wordt geïnspecteerd (centrum Loppersum), is NCG (via een informatieavond) ook in contact getreden met de ondernemers en ondernemersvereniging in Loppersum. Doel is om met hen te bespreken waar behoefte aan is en welke aanvullende zaken georganiseerd moeten worden om voor ondernemers een acceptabele inspectie- en (eventueel) versterkingsprocedure te doorlopen. Hierbij valt te denken aan bedrijfscontinuïteit, verhuismogelijkheden en omzetconsequenties.

5.9 Leefbaarheid

5.9.1 Advisering stuurgroep leefbaarheid

De stuurgroep leefbaarheid heeft in het eerste kwartaal de volgende adviezen uitgebracht aan NCG:

- Positief advies over het tussentijds goedkeuren van de aanvraag van het dorp Kolham voor het project 'Kolhamster Mainschoar. Populieren en Sparrenbos'. NCG heeft het advies overgenomen.
- Het advies van de stuurgroep leefbaarheid over de inzet van het ongelabelde budget van € 1,85 miljoen was verdeeld. NCG heeft het advies in de overweging tot finale besluitvorming meegenomen en is tot de volgende verdeling gekomen over spoor 1 (gemeenten), spoor 2 (regio/maatschappelijke organisaties) en spoor 3 (inwoners):
 - Een toekenning van € 900.000 aan spoor 1;
 - Een toekenning van € 650.000 aan spoor 2;
 - Een toekenning van € 300.000 aan spoor 3, specifiek in te zetten voor de inkoop van ondersteuning door dorpen.

Met de eerdere ronde uit november 2016 zorgt dit voor een (bijna) gelijkwaardige verdeling van de ongelabelde middelen over de sporen.

Tabel 23. Verdeling ongelabelde middelen

	Spoor 1	Spoor 2	Spoor 3
Ronde november 2016		€ 150.000	€ 500.000
Ronde maart 2017	€ 900.000	€ 650.000	€ 300.000
Totale extra bijdrage	€ 900.000	€ 800.000	€ 800.000

Alle Kansrijk Groningen middelen onder regie van NCG (€ 35 miljoen) zijn nu gelabeld. Voor € 25.100.000 zijn reeds verplichtingen aangegaan. De resterende € 9.900.000 wordt gekoppeld aan concrete projecten in de vierde en vijfde tenders van spoor 1 in 2017.

5.9.2 Uitvoering programma's

- Kansrijk Groningen: de website Kansrijk Groningen is begin februari gelanceerd met een bijeenkomst bij de Juffertoren in Schildwolde. Op deze website (www.kansrijkgroningen.nl) staat een overzicht van de acht leefbaarheidsprogramma's die samenwerken onder Kansrijk Groningen. Verder is er een overzicht van alle nieuwsberichten te vinden, informatie over leefbaarheid gerelateerde bijeenkomsten en de organisaties die erbij betrokken zijn.
- Spoor 1: gemeenten hebben tot 1 april 2017 de mogelijkheid gehad om plannen in te dienen.
- Spoor 2:
 - Leefbaarheidsprogramma Dorpsvisies en Landschap: op 17 maart is de tweede en daarmee de laatste tender van het onderdeel 'Wierde- en lintdorpen' geopend. Deze blijft zes weken open.
 - Leefbaarheidsprogramma Lokale Energietransitie: het revolverend fonds is open gegaan. De startsubsidies voor energiecoöperaties lopen goed en zes 'energiedorpen' zijn aangewezen, waarvan drie in het aardbevingsgebied: Loppersum, Steendam en 't Zandt.
 - Leefbaarheidsprogramma Breedband (snel internet): in het eerste kwartaal zijn enkele processtappen gezet richting ontvangst van definitieve subsidieaanvragen, beoordeling en uiteindelijk gunning. Zo is, op basis van de (zeven) voorlopige aanvragen, een marktconsultatie uitgevoerd om tot definitieve bepaling van het aantal 'witte adressen'

(zonder snel internet) te komen. Inmiddels loopt de termijn voor indiening van definitieve aanvragen. Ondertussen wordt vanuit het project een proces georganiseerd met lokale overheden om tot eenduidige en acceptabele afspraken te komen op het gebied van leges- en degeneratiekosten.

- Spoor 3: het Loket Leefbaarheid heeft inmiddels 802 aanvragen toegekend van de in totaal 1.153 aanvragen.

5.10 Cultureel Erfgoed

5.10.1 Erfgoedprogramma

Op 15 februari 2017 heeft de stuurgroep cultureel erfgoed de contouren van het erfgoedprogramma vastgesteld. De stuurgroep bestaat uit vertegenwoordigers van het Rijk (Ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap), de provincie, de 12 gemeenten in het aardbevingsgebied en NCG. De komende tijd wordt gewerkt aan een gezamenlijk en samenhangend erfgoedprogramma met een duidelijke taakverdeling en een solide financiële onderlegger.

De belangrijkste doelen van het erfgoedprogramma zijn:

- Behouden en doorontwikkelen van Gronings erfgoed, landschappelijke en ruimtelijke kwaliteit en gebiedsidentiteit;
- Optimale balans tussen veiligheid, schadeherstel en behoud Gronings erfgoed in zijn ruimtelijke context;
- Ondersteunen en ontzorgen van eigenaren en bewoners.

In het erfgoedprogramma staan (uitgewerkte) onderdelen als: het afwegingskader erfgoed, definities erfgoed, behoud en ontwikkeling van erfgoed, erfgoedteam/erfgoedloket. Voor de zomer wordt het concept erfgoedprogramma besproken in de stuurgroep cultureel erfgoed en vervolgens geagendeerd bij de maatschappelijke stuurgroep en bestuurlijke stuurgroep.

5.10.2 Bescherming beeldbepalende en karakteristieke panden

De gemeenten in het aardbevingsgebied hebben allen een eenmalige financiële bijdrage van € 25.000,- ontvangen om een lijst op te stellen van beeldbepalende en karakteristieke panden. Deze moeten in de gemeentelijke omgevingsplannen worden geborgd .

Mede op verzoek van NCG werkt de provincie Groningen aan een nieuwe tijdelijke instructieregel in haar Provinciale Omgevingsverordening om gemeenten meer bestuurlijke afwegingsruimte te geven met betrekking tot de karakteristieke panden in het kader van de versterkingsopgave. NCG heeft duidelijke signalen ontvangen dat de huidige bepaling als een verbod wordt ervaren, terwijl de intentie is om te komen tot een goede afweging tussen karakteristieke waarden en veiligheid. Er wordt momenteel gewerkt aan een aanpassing in Provinciale Omgevingsverordening en aan gezamenlijke uitgangspunten ten aanzien van de aanpak van schoorstenen.

5.10.3 Het erfgoedloket en erfgoedteam

De Europese aanbesteding van het erfgoedloket en het erfgoedteam is op basis van financiële gronden ingetrokken. De behoefte aan een erfgoedloket is onverminderd groot. NCG beraadt zich op een mogelijke invulling van deze behoefte op korte termijn.

5.10.4 Pilot monumenten Overschild

Voor de pastorie en molen 'De Windlust' worden de uitkomsten van de inspecties en sterkteberekeningen later dit jaar bekend. Voor de kerk in het dorp, die al eerder was geïnspecteerd, zijn op basis van de uitgevoerde berekeningen opties voor

versterking gemaakt. Een team van deskundigen heeft geconcludeerd dat base isolation de meest geschikte versterkingsmaatregel is. Bij deze versterkingsmaatregel blijft het monumentale karakter bewaard en worden er isolatoren (een soort rubber dempers) tussen de fundering en het gebouw erboven aangebracht. Kerk en ondergrond kunnen daardoor (beperkt) los van elkaar bewegen, zodat aardbevingen geen invloed meer hebben.

5.11

Wonen

Op 1 februari 2017 heeft naar aanleiding van de brief van de woningbouwcorporaties in het aardbevingsgebied een werkconferentie plaatsgevonden. Onderwerpen van gesprek waren het verbeteren van de samenwerking tussen de woningbouwcorporaties en NCG, koppelkansen door gebiedsgericht werken bij versterken en de nieuwbouwpoging van de corporaties. Als uitvloeisel van de conferentie is een stuurgroep woningbouwcorporaties ingesteld die 4-5 keer per jaar bijeen gaat komen op strategisch niveau. Daarnaast is een kerngroep van woningbouwcorporaties betrokken bij de eerste 375 woningen op operationeel niveau die eveneens 4-5 keer per jaar bijeen gaat komen. De kerngroep is op haar beurt weer gelinkt aan de lokale stuurgroepen onder leiding van de gemeenten in het gebied.

6 Onderzoeken

Een van de taken van NCG is onderzoek en kennisontwikkeling gerelateerd aan aardbevingen en een leefbaar, kansrijk Groningen te stimuleren en coördineren. Kernwoorden zijn daarbij: objectief, onafhankelijk en met draagvlak in de regio.

6.1 Kennisplatforms

NCG wil kennisontwikkeling en kennisdeling faciliteren via de oprichting van twee kennisplatforms: 'Bouwen en Versterken' en 'Leefbaar en Kansrijk'. In het eerste kwartaal van 2017 zijn de mogelijkheden verkend om deze twee kennisplatforms meerjarig te beleggen. Vanwege de verwachte waarde van deze opdracht is een Europese aanbesteding verplicht. Dit is een langdurig traject dat nu wordt voorbereid. Met name het verankeren van de kennisplatforms in de regio heeft daarbij de aandacht. Daarbij blijkt dat de strikte aanbestedings- en inkoopkaders moeilijk te verenigen zijn met de gewenste snelheid van handelen en het stimuleren van de regionale economie. Ook de gezamenlijke kennisinstellingen maken zich hier zorgen over.

Binnen het cluster 'Bouwen en Versterken' is in november 2016 een eerste pilot-kennistafel gehouden. Op basis van deze bijeenkomst is in het eerste kwartaal van 2017 door kennisinstellingen een aanzet gemaakt voor een eerste gezamenlijke kennisagenda. Deze wordt nu verder uitgewerkt.

Voor 'Leefbaar en Kansrijk' worden, parallel aan de voorbereiding voor de Europese aanbesteding, de mogelijkheden verkend voor een pilot-kennistafel in het tweede kwartaal.

Op het gebied van 'Ondergrond' zet NCG zich in voor kennisopbouw via het Kennisprogramma Effecten Mijnbouw (KEM) van het ministerie van Economische Zaken en SodM. NCG en de regio Groningen kunnen hiervoor onderzoeksvragen aanleveren. Om dit te faciliteren heeft het ministerie van Economische Zaken, met medewerking van NCG, op 29 maart een eerste Kennistafel Ondergrond Groningen georganiseerd. Bij deze bijeenkomst waren diverse maatschappelijke en bestuurlijke organisaties uit de regio aanwezig.

6.2 Critical review

Op vrijdag 10 februari 2017 is de publieke bijeenkomst geweest van de eerste critical review over woningmarktonderzoeken. De bijeenkomst vond plaats onder voorzitterschap van prof. W. Derksen. Er was een brede opkomst vanuit verschillende geledingen: wetenschappers/onderzoekers, belangenorganisaties, bewoners, makelaars/taxateurs, NAM, gemeenten, provincie en NCG. Het was een boeiende dag waarop verschillende werelden met elkaar gesproken hebben. Het heeft de samenwerking tussen verschillende partijen bevorderd en partijen gestimuleerd te gaan werken aan concrete, toepasbare oplossingen. Het instrument critical review is door alle partijen als positief ervaren. NCG wil deze dialoog voortzetten door critical reviews over andere onderwerpen te gaan organiseren.

Het verslag van de RUG is onder andere gepubliceerd op de website van NCG. Samengevat waren de conclusies dat verwachtingen ten aanzien van onderzoek overtrokken zijn en dat onderzoek geen inzicht geeft in waardedaling op pandniveau. Vaak werd verwezen naar de politiek, onder andere om stappen te zetten in ruimhartige compensatie van waardedaling.

NCG gaat met een aantal concrete punten die in de critical review naar voren zijn gekomen aan de slag:

- De mogelijkheden worden bekeken voor een portal met data dat als basis kan dienen voor onderzoek naar de woningmarkt;
- Het onderzoek naar de woningmarkt, dat in opdracht van NCG wordt uitgevoerd, wordt voortgezet;
- Omdat de uitkomsten op macroniveau sterk kunnen verschillen met de waardedaling in een individuele situatie wordt bekeken, in overleg met wetenschappers, hoe dit verder kan worden verbeterd.

6.3 Review vijf leefbaarheidsonderzoeken

De Universiteit Leiden is gestart met de review van de volgende vijf onderzoeken:

1. WOON / Leefbarometer
2. OTB over leefbaarheid in combinatie met CMO STAMM
3. SPG onderzoek met een Panel
4. Gronings Perspectief
5. APE-onderzoek over shadeafhandeling.

De review heeft als doel te bepalen welke onderzoeken benut kunnen worden voor het monitoren van het meerjarenprogramma. Een startbijeenkomst met de stuurgroep voor dit project heeft plaatsgevonden op 19 januari 2017. De Universiteit Leiden voert nu de inhoudelijke review uit. In mei worden de eerste resultaten besproken met de stuurgroep. In de zomer wordt het project afgerond.

6.4 CBS Woningmarktontwikkelingen rondom het Groningenveld

NCG wil weten hoe de woningmarkt wordt beïnvloed door de aardbevingen die ontstaan door de gaswinning in het Groningenveld. Daarom heeft NCG het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) gevraagd onderzoek te doen naar de ontwikkeling van de huizenprijzen en de verkoopbaarheid van woningen rondom het Groningenveld. CBS brengt twee keer per jaar de woningmarktontwikkelingen rondom het Groningenveld in kaart. Het eerste rapport verscheen in september 2015 en de opdracht loopt in ieder geval tot eind 2017 door.

Vanaf het meest recente rapport (oktober 2016) is een aantal extra analyses uitgevoerd. NCG wil weten of woningen in het hogere segment meer last hebben van een mogelijke stagnatie van de woningmarkt in het aardbevingsgebied dan woningen in het lagere segment. Verder is er de vraag of de te koop staande en verkochte woningen uit het NVM-bestand representatief zijn ten opzichte van de overige koopwoningenvoorraad. Tenslotte heeft NCG gevraagd om een indicator die de ontwikkeling van de WOZ-waarde weergeeft en om verhuisbewegingen van en naar het onderzoeksgebied een plaats te geven in de rapportage. Deze analyses worden ook uitgevoerd bij de opvolgende rapporten. De eerstvolgende rapportage met tussenresultaten staat gepland voor medio mei 2017.

6.5 Evaluatie pilot Koopinstrument

Informatie over de evaluatie van de pilot Koopinstrument komt in hoofdstuk 3 (Instrumentarium) aan de orde.

6.6 Vervolg woningmarkt en leefbaarheidsonderzoek OTB en CMO STAMM

In overleg met de provincie is besloten het vervolg woningmarkt en leefbaarheidsonderzoek aardbevingsgebied Groningen van OTB en CMO STAMM mee te nemen in het provinciaal onderzoek naar de woningmarkt in de MEDAL-regio. Het aanbestedingstraject hiervoor loopt op dit moment.

6.7 Regionale Marktindicator Groningen

OTB heeft in opdracht van de Vereniging Eigen Huis (VEH) in het tweede kwartaal van 2004 de Eigen Huis Marktindicator (EHM) ontwikkeld. Daarmee kan het vertrouwen onder woonconsumenten in de koopwoningenmarkt worden gemeten. OTB is sindsdien verantwoordelijk voor alle kwartaalpeilingen. Twee van de drie pijlers van de EHM (de algemene koopsituatie en de koopprijsontwikkeling) hebben een regionale component. De derde pijler (de ontwikkeling van de hypotheekrente) kent geen regionale verschillen. In sterk afwijkende woningmarktgebieden in Nederland, zoals Noordoost Groningen met duidelijk andere omstandigheden en een eigen dynamiek, kan het vertrouwen in de koopwoningmarkt daarom wel afwijken van het landelijke beeld.

Aan OTB is gevraagd om een regionale steekproef uit te voeren. De opdracht voor de regionale marktindicator Groningen is in december 2016 door NCG verstrekt aan de TU Delft / OTB. De proef is gestart in januari 2017 en zal vijf kwartalen doorlopen.

6.8 Gronings Perspectief

In opdracht van NCG meet de Rijksuniversiteit Groningen (RUG), in samenwerking met GGD Groningen en Bureau Onderzoek & Statistiek van de gemeente Groningen, de veiligheids- en gezondheidsbeleving en het toekomstperspectief in de aardbevingsregio. Dit gebeurt met panelonderzoek, een combinatie van vragenlijstonderzoek en kwalitatief onderzoek. De begeleidingscommissie bestaat uit maatschappelijke organisaties, twee gemeenten, GGD, RUG, UMCG en NCG.

In januari heeft de RUG een presentatie gehouden over de tweede meting van het onderzoek in de maatschappelijke en de bestuurlijke stuurgroep. In februari is het tweede wetenschappelijke rapport verschenen. Daarin zijn zowel de resultaten van de derde meting als nadere analyses van bijvoorbeeld open vragen opgenomen. De rapporten zijn te lezen via www.groningsperspectief.nl.

6.9 Onderzoek schade

TU Delft (TUD) is in november 2016 gestart met het onderzoek oorzaken schade aan gebouwen in en aan de randen van het aardbevingsgebied. Het onderzoek richt zich op de mogelijke oorzaken van schade aan gebouwen, ook daar waar bevingen niet de (enige) oorzaak kunnen zijn.

Op dit moment is de TUD bezig met een selectie van casussen onderverdeeld in negen verschillende deelgebieden. De volgende negen deelgebieden zijn in overleg met de begeleidingsgroep en klankbordgroep gekozen: Ulrum, Grijpskerk, Groningen/Haren, Veendam, Winschoten, Woldendorp, Bedum, Slochteren en 't Zandt. De uiteindelijke selectie wordt door de TUD gedaan aan de hand van aangedragen studieobjecten uit onder andere de klankbordgroep (bestaande uit bewonersvertegenwoordigers) en studieobjecten uit de pilot Buitengebied (onderzoek Witteveen & Bos naar schades aan de randen van het Groninger gasveld). In totaal worden er 135 studieobjecten geselecteerd als longlist, waarbij uiteindelijk na bestudering 65 studieobjecten over blijven. Opnamerapporten van de studieobjecten worden opgevraagd door de NCG bij CVW en vervolgens ter bestudering voorgelegd aan de TUD. Een bewerkingsovereenkomst tussen NCG en TUD zorgt ervoor dat data op de juiste wijze wordt gebruikt en beheerd onder andere vanwege privacygevoelige informatie.

De TUD is gestart met deskresearch, modelleringswerkzaamheden en gaat onder andere sensordata bestuderen. TNO levert bewerkte sensordata aan de TUD.

Eind januari is de begeleidingsgroep bij elkaar geweest. Dit heeft ervoor gezorgd dat er twee clusters zijn toegevoegd rondom 't Zandt en Slochteren. De klankbordgroep is sinds januari drie keer bij elkaar geweest om de doelen en uitvoeringswijze van het onderzoek nader te bespreken, maar ook om het te hebben over de betekenis van het onderzoek voor de eigenaren van de studieobjecten. De TUD zal op gebiedsniveau uitspraken doen over mogelijke oorzaken en niet op caseniveau. Eigenaren van de studieobjecten krijgen een toelichting van de TUD over de betekenis van de resultaten voor hun pand. Zowel de klankbordgroep als de begeleidingsgroep heeft een presentatie gekregen op 13 en 14 februari over de schadeafhandeling bij CVW in Appingedam. De resultaten van dit onderzoek kunnen ook voor NCG aanleiding zijn om verder onderzoek te laten doen.

Het proces van selectie van cases kost meer tijd dan aanvankelijk gedacht. Waarschijnlijk betekent dit een vertraging in het proces. Op dit moment wordt de planning aangepast. Naar verwachting wordt het rapport in het najaar opgeleverd.

Op de website van de NCG is een korte [omschrijving](#) van het onderzoek geplaatst.

6.10 Meetinstrumentarium

Antea Group heeft opdracht gekregen fase 3 van het onderzoek meetinstrumentarium uit te voeren. Fase 3 houdt in dat een verschilanalyse wordt gemaakt van de behoeften aan meetdata en mogelijkheden van het huidige instrumentarium. Als geconcludeerd wordt dat op bepaalde punten het meetinstrumentarium moet worden uitgebreid, worden hiervoor aanbevelingen gedaan.

De resultaten van het onderzoek worden half mei door Antea aan NCG opgeleverd. Dan wordt een bijeenkomst georganiseerd met belanghebbenden. Vervolgens formuleert NCG een advies aan de minister van Economische Zaken op basis van de uitkomsten van het onderzoek.

6.11 Industrie

Informatie over de voortgang van het onderzoek naar aardbevingsbestendigheid van chemiebedrijven en beoordelingsmethodieken komt in hoofdstuk 5 (Kansrijk) aan de orde.

6.12 NEN

Sinds december 2015 is de Nederlandse Praktijk Richtlijn 9998:15 (NPR 9998:15) beschikbaar. Alle inspecties en berekeningen onder regie van NCG zijn in 2016 tegen de achtergrond van deze NPR uitgevoerd. Onder meer op basis van de opgedane ervaringen heeft NCG de conclusie getrokken dat voor een aantal onderdelen nog nadere uitwerking en verbetering van de NPR gewenst is. In oktober 2016 heeft NCG hiervoor een opdracht gegeven aan de NEN. Verschillende taakgroepen die zich buigen over de verschillende onderwerpen binnen de actualisatie van de NPR zijn gestart. Het gaat dan onder meer om de taakgroepen 'vallende objecten', 'verweking van de ondergrond' en 'te hanteren berekeningsmethodieken'. Onlangs heeft het eerste voortgangsoverleg met NEN plaatsgevonden. Het ziet er naar uit dat er een 'light' update komt van de NPR per 1 juli 2017 en een meer uitgebreidere update per 1 januari 2018.

In het voorjaar wordt door NCG besloten of de 'light' versie voldoende nieuwe wetenschappelijke inzichten bevat om hem op te nemen in het addendum van het

meerjarenprogramma van NCG en daarmee van toepassing te verklaren voor aardbevingsbestendig bouwen in Groningen.

Naar verwachting publiceert het KNMI per 1 juli 2017 een nieuwe peakgroundacceleration (pga)-contourenkaart. Op deze kaart is af te lezen met welke versnelling rekening moet worden gehouden bij de versterking op een specifieke plaats. De kaart is gebaseerd op de meest recente kennis over de ondergrond. Onlangs heeft NCG NEN de opdracht gegeven om de NPR te updaten op basis van deze nieuwe kaart.

6.13 Infrastructuur

In het eerste kwartaal van 2017 is veel tijd gaan zitten in de uitvoering van de kwalitatieve risico-inventarisatie naar de infrastructuur door de Antea Group. Een eerste bijeenkomst heeft plaatsgevonden met de leden van het Platform Aardbevingsbestendig Infra over de opbrengst van de interviewronde bij beheerders en momenteel wordt gewerkt aan een vertaalslag naar een eindrapportage waarin ook een kwalitatieve inschatting van de seismische dreiging wordt meegenomen. Het gaat hierbij om een inventarisatie en relatieve prioritering van de publieke risico's bij het mogelijk falen van infrastructuur ten gevolge van een mogelijke seismische belasting. Het gaat in eerste instantie om publieke veiligheidsrisico's en een kwalitatieve inschatting hiervan. Aangezien deze vertaalslag lastig blijkt, loopt het onderzoek helaas vertraging op. Daardoor is het waarschijnlijk niet mogelijk om het onderzoek in de eerste helft van 2017 af te ronden.

6.14 Proeftuin Onderdendam

Op basis van de dorpsvisie van Onderdendam is samen met belanghebbenden een voorzet gemaakt van de mogelijke projecten die in 2017 kunnen worden opgepakt. In het eerste kwartaal van 2017 wordt gewerkt aan een nadere uitwerking van de projecten. Begin van het tweede kwartaal wordt besloten over de uitvoeringsagenda.

6.15 Proef 'afhandeling schade buitengebied'

Informatie over de voortgang van de proef 'afhandeling schade buitengebied' komt in hoofdstuk 1 (Schadeherstel) aan de orde.

6.16 Onderzoek Praktische uitwerking schadeprotocol CVW

In het eerste kwartaal heeft Ecorys in opdracht van NCG het onderzoek naar de schadeafhandeling door CVW afgerond. Uit het onderzoek blijkt dat ruim 60% van de bewoners kiest voor uitbetaling van de schade. De overige bewoners kiezen voor herstel van de schade door afhandeling via CVW. Van de bewoners die schade laat uitbetalen, laat circa 90% de schade herstellen. De resterende 10% van de bewoners geeft aan het geld nog niet te hebben uitgegeven of ontvangen.

Uit het onderzoek bleek verder dat schademelders positief zijn als het gaat over het meldingsproces van de schades. De mate van tevredenheid over de schadeafhandeling daalt naarmate men verder komt in het proces. Zeker wanneer de uitkomst van het schaderapport niet in lijn is met de verwachtingen van de bewoner. Vanuit dit perspectief heeft de dalende klanttevredenheid van de laatste tijd niet zozeer te maken met slechtere dienstverlening van CVW, maar met een toename van het aantal schademeldingen sinds 2015 dat in de afronding komt. Ook is duidelijk geworden waarom een grote groep bewoners niet reageert op het aanbod tot schadeherstel.

Op basis van het onderzoek heeft Ecorys een aantal aanbevelingen gedaan. Een aanbeveling is om wijzigingen in de systemen van CVW sneller te verwerken waardoor de actualiteit beter kan worden gemonitord. Het gaat bijvoorbeeld om het sneller doorvoeren van adreswijzigingen en wijzigingen in contactgegevens. Verder wordt aanbevolen om de klanttevredenheid per processtap te blijven meten en hierover te rapporteren. De klanttevredenheid is in deze kwartaalrapportage conform dat advies weergegeven.

In totaal zijn ruim 3.000 bewoners benaderd voor het onderzoek. Bij 1.116 bewoners is de gehele vragenlijst afgenomen. Op de website van NCG zijn een persbericht en het onderzoeksrapport gepubliceerd.

7 Organisatie

7.1 Personele bezetting

Het personeel van NCG is verdeeld over een directie in Groningen en Den Haag. Van de medewerkers die onder de directie Groningen vallen werkt 81 fte aan de Paterswoldseweg in Groningen en 38,9 fte op de versterkingspunten. Het aantal medewerkers is in het eerste kwartaal van 2017 licht toegenomen van 136,74 naar 137,5 fte.

De Arbitrer Bodembeweging en de Commissie Bijzondere Situaties voeren onderdelen van het meerjarenprogramma uit, maar opereren onafhankelijk van NCG. NCG voorziet wel in de huisvesting en benodigde middelen.

In de onderstaande tabel is de verdeling van het aantal fte over de verschillende directies weergegeven.

Tabel 24. Personeel op 31-03-2017

	Fte's
Directie Groningen	119,9
• Locatie Paterswoldseweg	81
• Versterkingspunten	38,9
Directie Den Haag	17,6
Totaal NCG	137,5
<i>Waarvan stagiaires</i>	2
Arbitrer Bodembeweging	7,67
Commissie Bijzondere Situaties	2

7.2 Afhandeling klachten en Wob-verzoeken

7.2.1 Klachten

Klachten hebben betrekking op gedragingen van de NCG of personen die onder verantwoordelijkheid van de NCG werkzaam zijn.

NCG probeert klachten zoveel mogelijk informeel op te lossen. Dit betekent dat snel en persoonlijk (telefonisch) contact wordt opgenomen met de klager. Wanneer de klacht niet informeel kan worden opgelost, volgt een formele afhandeling.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal klachten in het eerste kwartaal en vanaf het moment van registratie.

Tabel 25. Klachten

Klachten	Q1	Totaal (vanaf Q4 2016)
Ontvangen klachten	6	17
• Waarvan niet bestemd voor NCG	3	8
• Waarvan in behandeling	3	
• Waarvan informeel afgehandeld	-	6
• Waarvan formeel afgehandeld	-	-

In het eerste kwartaal zijn zes klachten binnengekomen waarvan drie niet in behandeling zijn genomen. De klachten die niet in behandeling zijn genomen hadden betrekking op:

- de waardevermeerderingsregeling, hierop is schriftelijk gereageerd door uitleg te geven over de regeling;
- herstel van schade aan een als beeldbepalend aangewezen gebouw, de klager heeft deze klacht voorgelegd aan de Onafhankelijke Raadsman;
- aanbesteding.

Daarnaast zijn eind maart drie klachten binnengekomen over bejegening aan de telefoon, communicatie over versterking en het behandelen van een complex schadegeval. Deze klachten zijn op dit moment in behandeling.

7.2.2

Wob-verzoeken

Wanneer een burger meer wil weten over beleid en uitvoering kan hij een verzoek doen tot openbaarmaking van bepaalde overheidsinformatie (Wob-verzoek). Onderstaande tabel geeft een overzicht van het aantal Wob-verzoeken in het eerste kwartaal en vanaf het moment van registratie.

Tabel 26. Wob-verzoeken

Wob-verzoeken	Q1	Cumulatief (vanaf Q4 2016)
Ontvangen Wob-verzoeken	1	3
In behandeling	2 (stand op 31-03-2017)	
Afgehandeld	-	1

8 Financiën

8.1 Inleiding

In deze financiële rapportage wordt gerapporteerd over de bestedingen van het meerjarenprogramma en over de bestedingen die vanuit het bestuursakkoord en aanvullend bestuursakkoord beschikbaar zijn gesteld door de NAM, gemeenten en provincie. De uitgaven zijn bijgewerkt tot en met het eerste kwartaal van 2017.

In het rapportageformat voor de bestedingen van NCG zijn enkele wijzigingen doorgevoerd ten opzichte van de vorige kwartaalrapportage. Het nieuwe format beoogd bij te dragen tot een verbeterd inzicht in de ontwikkeling en uitputting van de meerjarige programmabegroting en de jaarbegroting lopend jaar. Bestedingen van NCG komen op twee manieren tot stand, enerzijds door betalingen en anderzijds door verrekeningen naar andere overheidsdiensten om daar taken te (laten) verrichten. Voorbeelden daarvan zijn verrekeningen met het ministerie van Economische Zaken (EZ) voor ondersteunende diensten (bedrijfsvoering) en overhevelingen naar het gemeentefonds en gemeenten in het kader van het scholenprogramma.

8.2 Meerjarenprogramma, begrotingsmutaties en bestedingen NCG

De meerjarenbegroting van NCG loopt van 2016 tot en met 2024. Voor de duur van het programma is in 2016 € 430 miljoen beschikbaar gesteld, € 96 miljoen voor het apparaatskostenbudget en € 334 miljoen voor het programmabudget. Hiervan is € 244 miljoen beschikbaar gesteld vanuit de aardgasbaten. De onderdelen van de NCG-begroting die hiermee gefinancierd worden, kennen een 100% eindejaarsmarge (100% EJM). Dit betekent dat budget dat in een bepaald jaar niet volledig wordt benut, meegenomen kan worden naar toekomstige jaren en dus beschikbaar blijft voor de uitvoering van het meerjarenprogramma. Het gaat om de hieronder weergegeven onderdelen B1, B4, B5, B6, B7 en B8. Ter volledigheid worden eerst mutaties en bestedingen tot en met vorig jaar toegelicht.

Tabel 27. Bestedingen en begrotingsmutaties t/m eerste kwartaal 2017 (bedragen x € 1.000)

	100% EJM	Begroting MJP 2016- 2024 (oor- spronkelijk) (A)	Mutaties t/m 2017 (B)	Begroting MJP 2016- 2024 (aangepast) (C=A+B)	Bestedingen t/m Q1 2017 (D)	Bestedingen in Q1 2017 (E)
A. Apparaatskosten NCG (art. 40)	nee	96.000	818	96.818	16.805	3.819
B. Programmakosten						
B.1 Verduurzamingsopgave uit aardgasbaten (niet kader relevant)	ja	125.000	0	125.000	47.625	30.000
B.2 Verduurzaming (kader relevant)	nee	40.000	-18.500	21.500	0	0
B.3 Scholenprogramma NCG (OCW)	nee	50.000	0	50.000	3.000	3.000
B.4 Fonds Achterstallig Onderhoud en Inzet Woningmarkt	ja	14.000	0	14.000	0	0
B.5 Onderzoeksbudget	ja	30.000	0	30.000	2.787	793
B.6 Compensatie gemeenten /	ja	20.000	0	20.000	5.273	0
B.7 Werkbudget	ja	55.000	200	55.200	3.673	1.730
B.8 Bijdrage RVO	ja	0	70	70	150	0
B. Programmakosten NCG (art. 5)	mix	334.000	-18.230	315.770	62.508	35.523
Totaal		430.000	-17.412	412.588	79.313	39.342

In de derde kolom zijn de totaalbedragen weergegeven die beschikbaar zijn voor NCG in de periode 2016-2024, zoals weergegeven in de Kamerbrief van 6 juni 2016 'Financiering meerjarenprogramma aardbevingbestendig en kansrijk Groningen' (TK 33.529 nr.256).

De financiële middelen die voor 2016 beschikbaar waren en niet benut zijn, schuiven door naar de komende jaren onder de 100% eindejaarsmarge en de hieronder toegelichte afspraak ten aanzien van de verduurzaming bij het versterken van woningen (B.2)

Deze aanpassingen worden met de voorjaarsnota besluitvorming in de begroting van EZ verwerkt. De uitkomsten van dit besluitvormingsproces worden in juni aan de Tweede Kamer gezonden. Bij het schrijven van deze kwartaalrapportage was deze besluitvorming nog niet afgerond. Dit betekent dat de specifieke verdeling van de opnieuw in te zetten financiële middelen over de komende jaren nog niet definitief is weer te geven.

In de volgende kwartaalrapportage wordt een geactualiseerd overzicht opgenomen waarin de uitkomsten van de voorjaarsnota 2017 zijn verwerkt.

A. Apparaatskosten

Aan het apparaatskostenbudget is per saldo € 0,818 miljoen toegevoegd. Het betreft voornamelijk loon- en prijsbijstellingen. De uitgaven voor apparaatskosten bedragen in het eerste kwartaal € 3,819 miljoen. Naast uitgaven aan salarissen, inhuur, overige personele kosten en materiële kosten waaronder huisvestingskosten (€ 2,497 miljoen) is er in het eerste kwartaal ook bijgedragen aan personeelscapaciteit en overheadkosten van het eigen ministerie (€ 0,872 miljoen) voor detachering.

B.1 Verduurzamingsopgave uit aardgasbaten (niet kader relevant) en B3 scholenprogramma

Uit deze begrotingsonderdelen wordt meerjarig de nieuwe waardevermeerderingsregeling en het scholenprogramma gefinancierd. NCG heeft in het kader van het scholenprogramma met de gemeenten, de betrokken scholenbesturen en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) een bestuurlijke afspraak gemaakt over de verdeling van de rijksbijdrage van € 73,5 miljoen, die loopt via het gemeentefonds. Het scholenprogramma wordt voor € 23,5 miljoen gefinancierd vanuit het programma onderdeel 'B.1 Verduurzamingsopgave uit aardgasbaten', en voor € 50 miljoen uit het programma onderdeel 'B3 Scholenprogramma NCG' (OCW)".

De totale uitgaven op de verduurzamingsopgave bedragen t/m het eerste kwartaal 2017 € 47,625 miljoen. Een eerste verrekening heeft in 2016 plaatsgevonden door € 17,625 miljoen over te maken naar met ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), zodat deze via het gemeentefonds beschikbaar komt aan deelnemende gemeenten. De nieuwe waardevermeerderingsregeling voor schadegevallen is opengesteld op 3 april 2017. De regeling wordt uitgevoerd door het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN). In 2017 is € 40 miljoen beschikbaar voor de regeling. Een voorschotbedrag van € 30 miljoen is overgemaakt. SNN rapporteert vanaf april periodiek over de uitgekeerde bedragen. Via het programma onderdeel B.3 Scholenprogramma wordt vanaf 2017 jaarlijks € 3 miljoen overgemaakt via het Gemeentefonds.

B.2 Verduurzaming (kader relevant)

De € 40 miljoen voor het onderdeel 'B2 verduurzaming (kader relevant)' is beschikbaar gesteld om bij de versterkingsopgave van woningen te voorzien in koppelkansen voor verduurzaming. In 2016 zijn er nog geen woningen versterkt en is het begrote bedrag van € 18,5 miljoen niet benut. Omdat de totale € 40 miljoen beschikbaar blijft voor verduurzaming zal de € 18,5 miljoen beschikbaar gemaakt worden binnen de EZ-begroting in de jaren waarin deze middelen voor de versterkingsopgave benodigd zijn. De eerste woningen worden in het laatste kwartaal van dit jaar versterkt. Vanaf dat moment zijn er uitgaven te verwachten.

B4 Fonds achterstallig onderhoud en inzet woningmarkt.

NCG heeft in totaal € 14 miljoen beschikbaar voor een regeling achterstallig onderhoud (€ 4 miljoen) en voor het opzetten van een woonbedrijf (€ 10 miljoen). In het najaar van 2016 is een traject gestart om een fondsbeheerder te selecteren. Het ontbreken van een goed beeld over de mogelijke aantallen woningen waarvoor een beroep op het fonds gedaan kan worden, heeft er toe geleid dat er nog geen aanbesteding in gang is gezet. Op basis van de laatste indicaties bestaat de verwachting dat het fonds primair een functie zal hebben voor oude/monumentale gebouwen. De versterkingsopgave van NCG leidt tot vastgoed gerelateerde activiteiten zoals het opkopen, verkopen en/of slopen van woningen. Deze activiteiten worden ondergebracht in een op te richten woonfonds.

B.5 Onderzoeksbudget

Een belangrijk deel van de gebudgetteerde uitgaven dit jaar hebben betrekking op het onderzoek voor de NPR (Nederlandse Praktijkrichtlijn aardbevingen). In het eerste kwartaal is hier voor € 0,793 miljoen aan uitgegeven.

B.6 Compensatie gemeenten

De eerste betalingen worden in het tweede kwartaal uitgevoerd.

B.7 Werkbudget

In dit programma onderdeel zijn onder andere middelen opgenomen voor ondersteuning van project- en stuurgroepen, gebiedsgericht werk, subsidies, communicatieve ondersteuning, monitoring activiteiten en voorzieningen (diverse loketten). Daarnaast is budget gereserveerd als dekking voor potentiële groei van het apparaat. Aan het werkbudget is dit jaar € 0,2 miljoen toegevoegd als dekking voor mogelijke proefprocessen. In het eerste kwartaal is er voor € 1,730 miljoen waaronder een overheveling van € 0,468 miljoen via het Gemeentefonds naar de gemeente Loppersum ter bekostiging van de organisatie van de Raadsman.

8.3 Uitgavenontwikkeling bestuursakkoord en aanvullende afspraken

Naast de middelen die vanuit het Rijk beschikbaar zijn gesteld voor het meerjarenprogramma is destijds via het bestuursakkoord en aanvullende bestuursakkoord in totaal € 1,2 miljard geraamd voor de verschillende maatregelen in Groningen. Deze middelen zijn ingebracht door NAM en door de gemeenten en provincie. In het aanvullend akkoord zijn destijds regelingen vermeld waarvoor nog geen financiële uitwerking was opgenomen. Inmiddels heeft deze uitwerking plaatsgevonden en daarmee is het totale bedrag opgelopen naar € 1,3 miljard.

Tabel 28. Bestuursakkoord + aanvullende toezeggingen (bedragen x 1 miljoen)

	Plafond bedrag	Akkoord 2014 t/m 2018 incl. aanvulling	Aanvul- lende toe- zegging	Totale middelen	Uitgaven t/m Q1 2017	Uitgaven in 2017	Uitgaven in Q1
NAM							
Spoor 1: Veiligheid en preventieve vertsterking	nee	600,0		600,0	432,5	39,0	39,0
Spoor 2: Schade afhandeling*	nee	250,0		250,0	574,7	17,5	17,5
Spoor 2: Overig instrumentarium**	ja/nee	210,0		210,0	179,6	15,1	15,1
Spoor 3: Leefbaarheid	ja	60,0		60,0	16,9	3,7	3,7
Spoor 4: Economisch perspectief	ja	65,0		65,0	52,1	13,0	13,0
Aanvullend pakket stad Groningen	ja	50,0		50,0	32,2	8,1	8,1
Bijdrage NAM aan programma NCG	ja		7,0	7,0	0,0	0,0	0,0
Subtotaal NAM		1.235,0	7,0	1.242,0	1.287,9	96,3	96,3
Provincie en gemeenten							
Spoor 3 Leefbaarheid	ja	25,0		25,0	25,0	0,0	0,0
Spoor 4: Economisch perspectief (provincie)	ja	32,5		32,5	32,5	0,0	0,0
Subtotaal provincie en gemeenten		57,5	0,0	57,5	57,5	0,0	0,0
Totaal		1.292,5	7,0	1.299,5	1.345,4	96,3	96,3

*Spoor 2 schade afhandeling is inclusief opkoop van woningen en maatregelen Forum.

**Spoor 2 onderdelen waardevermindering, -vermeerdering, nieuwbouw, commissie bijzondere situaties, regeling achterstallig onderhoud en opkoopregeling.

Toelichting NAM spoor 2 schade afhandeling

Zoals uit het overzicht blijkt zijn de kosten voor NAM voor schade significant hoger dan ten tijde van het ondertekenen van het bestuursakkoord was voorzien.

8.3.1 *Kostenverhouding schadeafhandeling*

In de periode augustus 2012 tot en met maart 2017 is € 481 miljoen besteed gerelateerd aan schade door bodembeweging (opkoop van woningen en maatregelen aan forum buiten beschouwing gelaten). Daarvan is € 315 miljoen

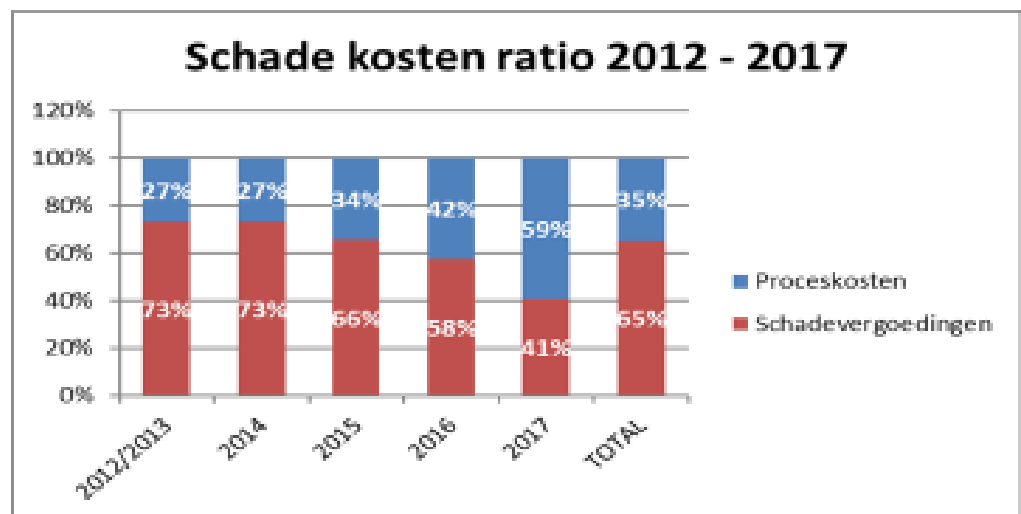
besteed aan directe kosten voor schadecompensatie of schadeherstel. Een bedrag van € 166 miljoen is besteed aan het proces van schadeafhandeling. Dit betekent dat t/m kwartaal 1 2017 65% van de uitgaven voor schadeafhandeling is besteed aan directe kosten voor schadecompensatie en schadeherstel en 35% aan proceskosten. In de onderstaande tabel en grafiek wordt de ontwikkeling van proceskosten en schadekosten in absolute bedragen en als ratio weergegeven. De trend die al eerder zichtbaar was, zet zich door.

Tabel 29. Schadekosten ratio 2012-2017²³

	2012/2013	2014	2015	2016	2017	Totaal
Proceskosten	8,9	32,8	66,8	47,7	10,3	166,4
Schadevergoedingen	24,5	90,5	128,2	64,7	7,1	314,9
Totaal	33,3	123,3	195,0	112,4	17,3	481,3*

*In de tabel bestuursakkoord is een bedrag van € 574,7 miljoen weergegeven gerelateerd aan schade. Dit hogere bedrag is inclusief opkoop van woningen (15 mln.) en de aardbevingsgerelateerde kosten gemoeid met het Forum in Groningen (78 mln.). Dat is in deze tabel over verhoudingen buiten beschouwing gelaten.

Grafiek 1. Schadekosten ratio 2012-2017²⁴

De cumulatieve cijfers geven de meest betrouwbare indruk van de verhouding, omdat de ratio wordt gebaseerd op totale kosten gemaakt voor het proces en totale kosten gemoeid met schadeherstel of -uitkering. Een uitsnede van een kwartaal geeft een afwijkend beeld waarvan nu nog niet duidelijk is in hoeverre dat een betrouwbaar beeld is.

²³ Gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van NAM zoals ontvangen op 20 april 2017.

²⁴ Gegevens in deze tabel zijn gebaseerd op gegevens van NAM zoals ontvangen op 20 april 2017.

Nationaal Coördinator Groningen

Postbus 3006 | 9701 DA Groningen

T 088 041 44 44

info@nationaalcoordinatorgroningen.nl

www.nationaalcoordinatorgroningen.nl